Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 40 (1232) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 7 КАСТРЫЧНІКА 1979 г. ЦАНА 1 зл.

ПА РОДНАЙ ЗЯМЛІ. Даліна ракі Буг каля вёскі Вайкаў.

Фота М. Гайдука.

Наступаючы 1979/80 год у культурнай дзейнасці на Беласточчыне, мяркуючы па „Інфармацыі" аддзела культуры і мастацтва Ваяводскага управлення, абяцае быць багатым разнастайнымі мерапрыемствамі і мастацкімі здзяйсненнямі. Наступіць далейшае паляпшэнне умоў працы, прыбудзе кваліфікаваных працаўнікоў культуры, будзе больш цікавы рэпертуар у тэатрах, кіно, канцэртных залах, клубах. Асноўным напрамкам культурнай дзейнасці мае быць якраз павышэнне якасці і ўзроўню ўсяго таго, што прапануецца людзям акцёрам, музыкантам, мастакам і г.д.

Наступны сезон будзе асабліва цікавы ў дзейнасці беластоцкіх тэатраў. Драматычны тэатр імя А. Венгеркі ў гэтым сезоне будзе адзначаць юбілей 35-годдзя сваёй пастаяннай дзейнасці. Гледачы гэтай шматгадовай цікавасці нагоды спадзяюцца па багатым рэпертуары, у якім будзе аж 12 п'ес польскіх і замежных драматургаў. Пастаноўка папулярнага „Вяселля" С. Выспянскага абудзіла падкрэсліць юбілей. Адначасова рэпертуар тэатра складзены так, каб як мага болей пастановак можна было паказаць на выязных выступленнях.

Беластоцкі лялечны тэатр плануе ажыццявіць 6 новых пастановак. У іх ліку будуць таксама творы, якія занялі I і II месцы ў аб'яўленым гэтым жа тэатрам конкурсе з нагоды Міжнароднага года дзіцяці: „Вандроўка Бонавентуры" М. Вайтышкі і „Гаммона адной навуковай лабараторыі" Е. Перкоўскай. Традыцыйна ўжо лялечны беластоцкі тэатр будзе прымаць удзельнікаў чарговага Міжнароднага фестывалю лялечнікаў.

У бягучым годзе юбілярам з'яўляецца таксама Беластоцкая філармонія: сваё 25-годдзе яна адзначыць больш цікавымі праграмамі канцэртаў, павышэннем выканаўчага майстэрства і большай колькасцю выездаў на выступленні ў меншых гарадах Беласточчыны.

Побач з далейшым паляпшэннем умоў працы і выкарыстаннем творчых магчымасцей для беластоцкіх мастакоў наступаючы сезон магчыма з'яўляецца арганізаваннем у Варшаве Цэнтральным бюро мастацкіх выставак вялікай выстаўкі пад назвай „Гайнаўка", на якой плануецца паказаць мастацкія дасягненні гайнаўскіх пленэраў — 13 па разьбе ў дрэве і 8 па праектаванню мэблі.

ШТО БУДЗЕ?

„Народная творчасць — гэта найбольшае культурнае багацце беластоцкай вёскі, — чытаем у „Інфармацыі" аддзела культуры і мастацтва Ваяводскага управлення, — да сённяшняга дня захаваліся тут жывыя традыцыі фальклору і народнага мастацтва. Таму ў большай, чым дагэтуль, ступені — побач з зацікаўленнямі з боку Акруговага музея, Беластоцкага таварыства культуры, Музея Войска — гэтай дзялянкай культуры павінны заняцца гмінныя асяродкі культуры: збіраць жывыя яе праяўленні і даць адпаведную апеку творцам, якімі не займаецца Саюз народных творцаў і Цэпэлія. У такой ступені, каб нічога не загінула з культурнай спадчыны беластоцкай вёскі".

Нягледзячы на тое, што ў мінулым сезоне выйшла з друку 18 кніг беластоцкіх аўтараў, гэта выразна недастаткова, і усе культурна-асветныя установы будуць больш дбайна апекавацца беластоцкімі пісьменнікамі і папулярызаваць іх творчасць.

Больш увагі будзе адводзіцца ажыўленню культурнага жыцця ў гмінах і вёсках, на прадпрыемствах і фабрыках, большаму ўплыву рабочага класа на формы культурнай дзейнасці. Гэтаму будуць спрыяць мерапрыемствы пад лозунгамі „Саюза працоўных з культурай і мастацтвам", а таксама „Агляд культурнай актыўнасці вёскі", „Удасканаленне дзейнасці культурна-асветных устаноў" і інш. Культурная дзейнасць павінна быць як-мага больш даступнай усім людзям, умацоўваць ідэйна-патрыятычную еднасць людзей з іх вёскай, мястэчкам, рэгіёнам, спрыяць сямей-

Працяг на стар. 4

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

РАШАЮЧЫ ФАКТАР

Нараўкаўская гміна займае плошчу ў 33902 гектары. У ёй ёсць 10428 гектараў зямельных угоддзяў, у тым л.ку ў індывідуальных гаспадароў 9335 гектараў. Зялёныя ўгоддзі складаюць 47,6% сельскагаспадарчых угоддзяў. Ворнай зямлі тут 5729 га ды сенажацяў і пасбішч 5096 га. Паказчык банітацыі зямельных угоддзяў 0,76. Вялікая плошча лугоў сведчыць аб магчымасцях добрай прадукцыі зялёнага корму. Аднак не найлепш з гэтым. Толькі 16% лугоў меліяравана, рэшта заліваецца водамі Нарвы і Нараўкі. Неабходна правесці меліярацыю на звыш 100 гектарах. Гэтыя пашы належаць да сялян Плянты, Ляўкова, Ахрымаў, Капітаншчыны і Пароslага.

У 1975 годзе гміна прыняла 713 га зямлі ад 132 гаспадароў, у 1976 годзе — 844 ад 118 гаспадароў, у 1978 годзе дзяржаўны фонд зямлі павялічыўся яшчэ на 538 га. У канцы мінулага года дзяржаўны фонд меў 2233 га. У гэтым жа годзе было аддадзена ў распараджэнне 611 га, у тым ліку прададзена земляробам 27 га. Апрача таго, надлясніцтва загаспадарыла 270 га. На ДФЗ не вельмі хочуць гаспадарыць суседзі, бо зямля патрабуе шмат дадатковых укладаў.

Улады гміны стараюцца, каб палепшыць гаспадарку зямлёй. 84 га было рэкультывавана. Кіраўнік гміннай сельскагаспадарчай службы заўважае многа рэзерваў. Неабходна лепш гаспадарыць на дзяржаўным фондзе зямлі, рацыянальна выкарыстоўваць сенажаці дзеля таго, каб павялічыць кармавую базу для жывёлагадоўлі, рацыянальна выкарыстоўваць кармы ды неабходна большая тэхнізацыя вёсак. Згодна з гміннымі планамі намаганні ідуць у тым напрамку, каб атрымаць вышэйшыя ўраджаі збожжа, бульбы, сена. Важна таксама аднаўленне пасяўнога насення.

У Нараўкаўскай гміне ёсць 135 гаспадарак 0,5 — 2-гектаровых, 355 гаспадарак 2 — 5-гектаровых, 509 гаспадарак 5 — 10-гектаровых і 169 гаспадарак звышдзесяцігектаровых. У 1978 годзе хлебаробы атрымалі 19 цэнтнераў чатырох асноўных збожжавых культур з 1 га (сярэдняя ў ваяводстве 22 ц/га) і 190 ц/га бульбы (сярэдняя ў ваяводстве 191 ц/га). Землеробы падсеялі 75 кілаграмаў мінеральных угнаенняў НПК у чыстым рэчыве на 1 га зямельных угнаенняў (сярэдняя ў ваяводстве 120 кг/га). У гміне падсеяна 590 тон вапны.

У гміне ёсць 4429 штук быдла, у тым ліку 2668 дойных кароў, 6187 свіней і 2360 авечак (у жывёлагадоўлі наглядаецца пашырэнне). Да далейшай гадоўлі гаспадары купілі 130 пародзістых цялят. Зрабілі 655 тон кішонак.

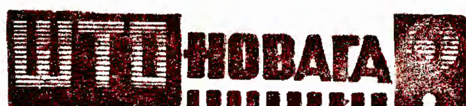
Дзяржаве сяляне прадалі 265 тон жывой вагі свіней (план продажу быў выкананы ў 110,4%, 285 тон ялавічыны (129,5%), 4694 тысячы літраў малака (118,2% г.зн. найбольш у ваяводстве, бо сярэдняя была 95%). Прадалі яны сельскагаспадарчых прадуктаў на 31,6 млн. злотых.

У гміне 28 спецыялістычных гаспадарак, з якіх 24 займаецца жывёлаводствам. Перадавыя гаспадары пабудавалі пятнаццаць кароўнікаў і свінарнікаў на 186 месц і мадэрнізавалі восем інвентарскіх будынкаў на 67 месц. Узялі яны ў банку 4,9 млн. злотых сельскагаспадарчых крэдытаў, у тым ліку 1,4 млн. інвестыцыйных.

Галоўнай праблемай гміны з'яўляецца пашырэнне сельскагаспадарчай прадукцыі. Мінеральных угнаенняў даецца тут на 45 кілаграмаў менш, чым сярэдняя ваяводская. Ва ўмовах гміны гэта якраз рэзервы, якія трэба выкарыстаць для павелічэння ўраджаяў. Гэта добра разумеюць і столькі, а нават крыху больш мінеральных угнаенняў падсяваюць гаспадары: Ян Сухадола, Мікалай Стоцкі, Сцяпан Пучынскі, Альфонс

(Працяг на стар. 5)

СВЯТА ПОЛЬСКАЙ КНІГІ

Дэкада польскай кнігі, прысвечаная нацыянальнаму святу брацкага народа — Дню адраджэння Польшчы, пачалася ў Гродна. У яе праграме — выстаўкі-продажы мастацкай, навуковай, тэхнічнай, медыцынскай літаратуры на польскай мове, сустрэчы з чытачамі, віктарыны. У свяце кнігі брацкай краіны ўдзельнічаюць прадстаўнікі знешнегандлёвага аб'яднання „Арспалона“.

Намеснік старшыні Гродзенскага абласнога аддзялення Таварыства савецка-польскай дружбы, загадчык кафедры сельгасінстытута В. П. Верхась сказаў карэспандэнту БЕЛТА:

— Такія дэкады ўжо сталі традыцыйнымі. Умацаванню культурных сувязей паміж працоўнымі Гродзеншчыны і ПНР у многім садзейнічаюць таксама штогоднія абмены калектывамі мастацкай самадзейнасці. Цесныя сувязі ўсталяваліся паміж студэнтамі і выкладчыкамі Гродзенскага медынстытута і Беластоцкай медыцынскай акадэміі, Гродзенскага універсітэта і філіяла Варшаўскага універсітэта ў Беластоку.

У многіх аддзяленнях таварыства — а іх у вобласці звыш дваццаці — арганізоўваюцца выстаўкі польскіх кніг і фатаграфій, праводзяцца віктарыны і конкурсы, чытаюцца лекцыі і даклады, прысвечаныя брацкай краіне. Традыцыяй стала правядзенне сумесных мітынгаў, прысвечаных знамянальным датам. Апраўдвае сябе і такая форма супрацоўніцтва, як абмен лектарамі.

(Кар. БЕЛТА)

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ТАКІ ЗДОЛЬНЫ КАВАЛЬ

Ультрагукавы „каваль“, сканструяваны вучонымі Мінскага радыётэхнічнага інстытута, выканаў першыя тысячы метраў найтанчэйшай стужкі з тугаплаўкага вальфрамавага сплаву. Гэтая партатыўная вакуумная канструкцыя меншая за паштовую скрынку, аднак яна эканоміць дзесятую частку металу.

АБНОЎКІ ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

Паказ мадэлей дзіцячага адзення, які адбыўся ў Брэсцкім гарадскім парку культуры і адпачынку, прысвячаўся Міжнароднаму году дзіцяці. Па традыцыі спецыялізаваныя магазіны „Юнацтва“, „Зорачка“, „Усё для дзяцей“ дэманстравалі новыя вырабы.

КАЛЯНДАР

70 гадоў назад

8.10.1909 нар. П. Ярашэвіч, старшыня Савета Міністраў ПНР.

60 гадоў назад

11.10.1919 г. у Кракаве створаны Польскі лёгкаатлетычны саюз — першы спартыўны саюз у Польшчы.

12.10.1919 быў створаны Польскі алімпійскі камітэт.

35 гадоў таму назад

7.10.1944 створана была грамадзянская міліцыя.

30 гадоў назад

7.10.1949 была абвешчана Германская Дэмакратычная Рэспубліка.

* * * * * * * * * * *

9.10.1909 пецярбургская „Ніва“ пісала: У пачатку верасня ўвесь цывілізаваны свет быў глыбока ўсхваляваны дзвюма тэлеграмамі з далёкай поўначы. Першая тэлеграма была адзначана 1 чыслом месяца і паведамляла, што яе падавец амерыканскі грамадзянін Кук 21 красавіка 1908 года адкрыў паўночны полюс і ўстанавіў на ім усеяны зоркамі сцяг, як завуць амерыканцы свой нацыянальны флаг. Услед за гэтай тэлеграмай, 7 верасня прыйшла другая, падпісаная іншым амерыканскім грамадзянінам, Піры, і паведамляўшая, амаль у тых самых словах, што і першая, аб тым, што Піры адкрыў 6 красавіка 1909 года паўночны полюс і ўстанавіў на ім той жа зоркавы сцяг.

МІНСКІЯ СУСТРЭЧЫ

Улюбёны ў летапісы

У яго сямейцы ўсё праменіць той свойскасцю і сардэчнасцю, якая кожнаму пераступіўшаму парог па-навейшаму і з густам абсталяванай кватэры дадае ахвоты бываць там часцей. І я, выразна выкарыстоўваючы тое, што якніяк, але з Вячаславам і Марынай Чамярыцкімі мы ўсё ж аднакурснікі і выхаванкі нашай шаноўнай Alma Mater — Беларускага дзяржаўнага універсітэта, за два тыдні сваёй пабыўкі ў Мінску некалькі разоў гасцяваў у іх. Не буду таіць: цягнула мяне туды, дзе нават імёны дзяцей, — стройнай красуні студэнткі Мінскага педагагічнага інстытута Веранікі і шустрага вучня пачатковай школы Максіма — узяты з найпрыгажэйшых старонак беларускай літаратуры, бо з чароўных вершаў Максіма Багдановіча. За багата застаўленым рознымі дэлікатэсамі беларускай кухні сталом, праўдзівыя мастачкі якой тут і матуля і дачушка, размовам нашым не было канца. Што ж, не бачыліся мы дваццаць год!..

Вячаслаў Антонавіч Чамярыцкі родам з Навагрудчыны, вучыўся ў сярэдняй школе ў Навагрудку, з якой рукой падаць да легендамі спавітага Міндоўгава замка і славутага доміка Міцкевіча. Хоць Чэсь ніколі і нікому не абмовіўся сам і словам, але я ўсё ж лічу, што гэты факт не застаўся без уплыву на выбар ім напрамку далейшай вучобы. Мы ўсе дзіваваліся працавітасці, зацятасці ў пранікванні ў факты мінулага і асабістай сціпласці нашага статнага бялявага калегі. Пасля заканчэння універсітэта ў 1958 г. ён некалькі год настаўнічаў, працаваў школьным інспектарам на Маладзеччыне. У 1962 годзе паступіў у аспірантуру пры Інстытуце літаратуры імя Я. Купалы АН БССР, там з галавой заглыбіўся ў вывучэнне вытокаў і гісторыі беларускага пісьменніцтва. Пасля ж яе заканчэння астаўся на навуковай працы ў інстытуце. У 1967 годзе В. Чамярыцкі абараняе кандыдацкую працу „Беларускія летапісы, як помнікі літаратуры“, якая праз два гады выходзіць з друку каштоўнай для беларусазнаўства манаграфіяй, што атрымала высокую ацэнку ў савецкім і польскім друку.

— Мяне проста запалаліла праца над выяўленнем і вывучэннем нашай літаратурнай даўніны. У свой час уключыўся я ў падрыхтоўку, як дагэтуль, самай поўнай і вычэрпваючай „Гісторыі беларускай літаратуры“, змясціў у ёй раздзелы пра ўзнікненне беларускай літаратуры ў XIV-XV стагоддзі і пра беларускія летапісы. Адначасова давялося прыняць удзел у падрыхтоўцы многатамовай „Гісторыі сусветнай літаратуры“, у яе я напісаў раздзелы пра беларускую літаратуру. Выданне выйдзе ў Маскве на рускай мове. Затым прыйшла мая доўгая і вельмі працаёмкая работа над „Историей дооктябрьской белорусской литературы“, што выйшла з друку ў 1977 годзе. Лічу я, што гэты салідны том належна знаёміць з немалымі багаццямі беларускай літаратуры не толькі чытачоў ва ўсім Савецкім Саюзе, але дзякуючы таму, што ён выйшаў іменна на рускай мове, таксама ў многіх краінах ва ўсім свеце.

Ну і вядома — любімыя яго беларускія летапісы. Падрыхтаваў ён выданне „Хронікі Быхаўца“, якое выйшла чатыры гады таму назад, і „Магілёўскай хронікі“, што неўзабаве выйдзе з друку. Апрача гэтага, В. Чамярыцкі ўносіць вялікі ўклад у папулярызацыю ведаў пра беларускае летапісанне — іменна з-пад яго пяра выйшлі амаль усе артыкулы пра беларускія летапісы, што змешчаны ў Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. Публікуе ён дзесяткі артыкулаў па гісторыі беларускай літаратуры ў розных навуковых і літаратурных часопісах. У той жа час не адмахваецца таксама ад работы па рэдагаванню прац сваіх калегаў-вучоных. Між іншым, В. Чамярыцкі з'яўляецца рэдактарам манаграфіі вядомага ў Польшчы гісторыка беларускай літаратуры Адама Мальдзіса „На скрыжаванні славянскіх уплываў“. Гэтая праца паводле яго: „Вельмі арыгінальная публікацыя, новае слова ў літаратуразнаўстве аб беларускай літаратуры XVIII стагоддзя“. Яна неўзабаве выйдзе з друку.

— Разам з гісторыкам Г. Галенчанкам і мастацтвазнаўцам В. Шматавым мы выканалі заказ ЮНЭСКА на манаграфію пра Францішка Скарыну. Яна нядаўна выйшла на французскай мове, плануюцца таксама выданні на англійскай і, магчыма, іншых мовах. Гэта першая кніга пра нашага выдатнага першадрукара, якая выйшла ў Заходняй Еўропе. Што і казаць, яе выхад усіх нас вельмі цешыць. Дзякуючы ёй увесь свет упершыню пачуе пра высокі ўзровень культуры ў Беларусі ў XVI стагоддзі. Стараліся мы вельмі сцісла, але адначасова змястоўна і глыбока выкласці ў гэтым выданні факты пра творчы шлях і велізарны ўклад нашага слаўнага гуманіста ў развіццё ўсходнеславянскага друкавання.

І тут мой размоўца падаў мне томік у шэрых вокладках, аздобленых эмблемамі скарынінскіх выданняў: Сонца і Месяца.

— Што займае мяне цяпер, пытаеш? Сяджу над даследаваннем беларускага летапісання. Хачу напісаць поўную яго гісторыю, пачынаючы ад зараджэння і да апошніх твораў. Гэта ж адзіны від літаратурнай творчасці, які існуе на працягу ўсяе тысячагадовай гісторыі нашай пісьменнасці. Цудоўная з'ява!..

І як жа не хацелася мне развітвацца з гэтым улюбёным у родную даўніну вучоным і яго чароўнай сямейкай.

Мікалай Гайдук

Маё свята ● Краязнаўчы слоўнік — Вейкі ● Гісторыя белавежскіх мядзведзяў ● Наперакор смерці ● Чаму моладзь уцякае з вёскі, піша М. Матвеюк вершам ● Бізун аб тэлепатыі ● Весткі з Гайнаўкі, Бельска, Бабікаў, Завыкаў, Крывяціч, Дубіч Царкоўных ● Што значыць, калі сніцца, што курыш папяросы, а ў сапраўднасці іх зусім не курыш... ● Песня „Żegnaj lato na rok“.

Niedziela 7 X — 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek TDC, m.in. „Niezwykła piątka”. 10.20 Antena. 10.45 Samoloty i ludzie. Odc. I pt. „Początki latania” — franc. film dok. 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Z kamerą wśród zwierząt. 12.50 Koncert życzeń. 13.30 Dni zdrady — film fab. CSRS. 15.05 Los. Dużego Lot. 15.20 Zgadnij, kim jestem — teletur. 16.05 Koncert z okazji rocznicy powstania MO. 17.05 TELE-ECHO. 18.05 Sport. I liga piłki nożnej. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Korzenie — odc. V film fab. USA. 21.15 Muzyka małego ekranu. Danuta Rinn, Zdzisława Sośnicka, Zbigniew Wodecki i inni. 22.25 Studio sport. 22.40 Przeboje mistrzów — odc. 12.

Poniedziałek 8 X — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — naucz. początkowe. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 16.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.20 Autobus odjeżdża 6.20 — pol. film fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV. Bruno Jasieński — Bal manekinów. 22.15 Publ. kult. 23.00 Dziennik. 23.15 Raport w sprawie dzieci niczyich.

Wtorek 9 X — 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Tel. Młodych. 17.00 Klinika Zdrowego Człowieka. 17.25 Sonda. 17.50 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.20 Między nami jaskiniowcami. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 20.15 Saga Rodu Rius. Odc. II film fab. TV hiszp. 21.20 Sport. 22.10 Dziennik. 22.25 Program publ. 22.45 Camerata.

Środa 10 X — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — mat. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.00 P. nożna Polska—Islandia. 18.45 Dom i my. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Film TV na świecie. Poszum wiatru — jap. film fab. 21.10 Finały mistrzostw Europy w siatkówce mężczyzn. 21.40 Nigdy więcej. Bezkarni — film dok. 22.10 Dziennik. 22.25 Program publ. kul.

Czwartek 11 X — 15.25 Program dnia. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek Tel. Dziewcząt i Chłopców. 17.30 Skarbiec. 17.55 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.25 Poligon. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 07 zgłoś się, odc. pt. „Dlaczego pan zabił moją mamę?” — film sens. 21.15 Pegaz. 22.00 Dziennik. 22.25 W minutę po premierze.

Piątek 12 X — 11.55 Uroczysta odprawa wart przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie w 36-tą rocznicę powstania LWP. 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Ped. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Piątek z Pankracym. 16.55 Magazyn motor. 17.25 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.55 Najmłodszy z rodu Hamrów, odc. 5 pt. Podniesiony kamień — film fab. CSRS. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Pr. wojsk. 21.50 Ballada o Wiśle — pr. muzyczno-poetycki: wyk. Chór Centralnego Zespołu Art. W. P. i Ork. Polskiego Radia i Tel. w Łodzi. 22.35 Dziennik. 22.40 Świat, ludzie, idee.

Sobota 13 X — 13.15 Program dnia. 13.20 Radzimy rolnikom. 13.30 Obiektyw. 13.50 Dziennik. 14.00 Orbita. 14.30 Wojsk. Pr. Hist. Białostocka skarbnica oręża. 15.00 Dwudziestolatki w polskim filmie. 15.30 Szklana Kula — pol. film fab. 17.00 Ludzie do wynajęcia — rep. film. 17.20 Szanujmy wspomnienia. 18.10 Sport. Eliminacje samochodowe mistrzostw polski. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Weekend w Zuydcoote — francusko-włoski film fab. (wojenny). 22.35 Na estradach świata. Burt Bacharach zaprasza do parku. 23.35 Dziennik. 23.50 P. nożna. NRD—Szwajcaria.

(ur)

Piątek 5 X — 7.45 Film fab. 14.45 Białoruska muzyka kameralna. 19.45 Hokej. Dynamo (Moskwa) — CSKA.
Sobota 6 X — 12.45 Film anim. 13.40 W świecie zwierząt. 14.55 Pr. muz. 20.00 Pr. muz.
Niedziela 7 X — 12.30 Film fab. 13.50 Film anim. 14.30 Balet. 16.15 Koncert. 17.40 Film fab. cz. I, 19.45 cz. II.

Беларуская радыёперадача: субота 12.05—12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Wdowieństwo Karoliny Zasler — jug. 9—10. Gwiezdne wojny — USA 11—12. Komisarz w spódnicy — fr. 13—14.

Bielsk Podl. Przed ciszą — rum. 9—10. Bufalo Bill i indianie — USA 11—12. Zabójstwo chińskiego maklera — USA 13—14.

Czeremcha Miłość Adeli H. — fr. 9—10. Kwiecień — pol. 13—14.

Gródek Zaułek dziewic — meksyk. 13—14.

Hajnówka Mroczny przedmiot pożądania — fr. 8—9. Przyjęcie — rum. 10—12. Stu koni do stu brzegów — pol. 13—14.

Michałowo Niezwykła Sarah — ang. 9—10. Godziny miłości — szwedz. 11—12. Gra o jabłko — czes. 13—14.

Mielnik Gdziekolwiek jesteś Panie Prezydencie — pol. 10. Człowiek klanu — USA 13—14.

Milejczyce Mężczyzna z białym goździkiem — szwedz. 10. Niewinne — wł. 13—14.

Narew Stan wyjątkowy — buł. Kiedy dojrzewa jagoda — jug. 10—14.

Narewka Wdowieństwo Karoliny Zasler — jug. Mareczku podaj mi pióro — czes. 10—14.

Nurzec Piraci na Pacyfiku — rum. 9—10. Prorok, złoto i siedmiogrodzianie — rum. 11—12. Wierna żona — fr. 13—14.

Rajsk Sandakan — jap. Trzy orzeszki dla Kopciuszka — czes. 10—14.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE”
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku.
Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1757. Nakład 7.680 egz. S-2

БЕЛАВЕЖА

СТАРОНКА ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ.

ДРУГУ

адыходзіш
не аглянуўшыся
— мо гэта лепш
парушаная ціша
разгорне раніцу

З надыходам прадвесня
пранясу цябе праз
парогі царквоў
і астанешся бязгрэшным
толькі спярша разгарні ўнутры
каб астацца без паваротаў.

*

я прымаю
цябе
невялікімі часткамі
і
раскінуць хачу
па галлі адчуванняў
каб паверыла
сэрца
што ёсць
рукі
грудзі
што гавораць.

Марыя Базылюк

* * *

Колькі раз я кахаў
як навучыўся хадзіць!
Крыху было радасці, болей гаркоты.
Мо кахалі дзяўчаты, ды і раз не адзін,
болей кпілі таксама, як ты.

Не палохайся, гэта не тая любоў,
што апальвае крылы дзяўчатам.
Затумань, супакой толькі неяк бацькоў,
Ранкам летнім вырвіся з хаты.

Пойдзем ў сонцы адны — ты і я.
Нашых рук датыкаць будуць збожжа, валошкі.
А ў блакіце гарачым зазвоніць жаўрук
і аб шчасці нам паварожыць.

Алесь Батура

* * *

стаць сабой
і на трэцім скрыжаванні
глянуць проста ў вочы свайму лёсу
запытаць
дзе адказ на пісьмо
высланае яшчэ ў гадах
калі зелень малілася
і верыла ў пагоду
адрас быў выразны

без адказу
ідуць дзеці ў зямлю
на якой манета не спапялілася
немагчымасць
жыць у такіх пейзажах

Надзея Артымовіч

ВЫГАНЯЙ МАРОЗ НА ДВОР

— Маем снежань, — кажа мама, —
Вельмі дзіўная пара.
Кожны новы дзень з дажджамі,
А марозу ўсё няма.

Ёсць ён, ёсць, штодзённа страшыць
— Адказаў малы Ягор. —
У лядоўніку ён нашым,
Выганяй яго на двор!

Віктар Швед

* * *

Як лань прыходзіць да крыніцы
Так да цябе прыходжу сёння
каб піць з празрыстай ціхай тоні
як лань прыходзіць да крыніцы
прыходжу я каб весяліцца
каб шчасця зачарпнуць далоняй
як лань прыходзіць да крыніцы
так да цябе прыходжу сёння

Алесь Барскі

* * *

увайшла
у дождж
і сяджу
дождж
дождж
ка-
па-
е
сля-
зой
увабраная
кроплямі
я
сачуся
шостая за
пятай
па шчаках
дождж
слёзы
дождж
слё...

Ваву

Чарадзейскі птах

Адзін птах
ляцеў
сярод ніў,
Над раўнінаю
соннаю
плыў...
У блакіце купаўся
агнію,
Сумну чару
піў ў хмарах
сваю...
Ля мяне
пяро упусціў...
Я падняў...
І зрабіў з яго...
... верш...

Юрка Трачук

ЛЯ ВОЗЕРА РЫЦА

Высокая ў велюме белым Агепста
Глядзіць на зялёнае люстра вады,
Стаіць, як застылая ў камень нявеста,
А побач Ацэтух, як муж малады.

І так ужо векі ў саване дрымотнай
Шмарагдавай пушчы хаваюць ступні,
Каб іх не мачыла бальзамам вільготным
Глыбокае возера ў бурныя дні.

Цяпер ціха мыюцца пырскамі сонца
І слухаюць птушак чароўную трэль;
І сочаць, як лодкі на возера плёнцы
Танцуюць да вечара вальс ці кадрыль.

Ды толькі не цешаць іх шумы матораў,
Што з рэхам бягуць па спакойнай вадзе.
І страшаць навокал птушыныя хоры
На сцэне лясных таямнічых падзей.

Кафэ, рэстаран, і ларкі, і кіёскі
Абселі ўвесь бераг, як дрэва грыбы,
Як мухі на свежай дзявочай прычосцы,
Якую старанна цырульнік зрабіў.

Ды радуе гэта ўсю зграю турыстаў,
Прыйшоўшых сюды з аддалёных краін,
Каб зрок напаіць панарамай скалістай
І нектарам фарб маляўнічых карцін.

Каб, страціўшы сілы ў спякоту, як сёння,
У ценю кафэ выпіць сок ці віно,
Пазнаць з-за стала шматгадовую тоню,
На снежны хрыбет пазіраць праз акно.

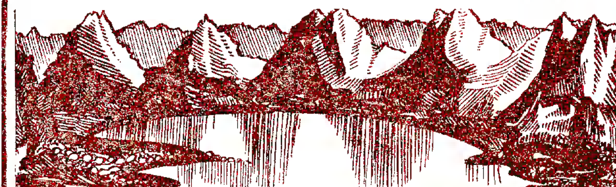
Пайсці пасля ўверх па цяністых ступеньках,
Крынічнай вадой асвяжыць потны твар,
Зірнуць у шашлычнай на гурты кліентаў,
Паслухаць мелодыю гучных гітар.

Яны так сардэчна пяюць аб дзяўчыне.
Праславіўшай іменем возера бляск,
А вецер разносіць па ўсёй катлавіне
Цудоўныя гукі, чароўны расказ.

Здаецца, што зноў я ў далёкай станіцы
Спаткаў медсястру з цёмнарусай касой,
А вочы яе ззяюць колерам Рыцы,
А твар ап'яняе чароўнай красой.

Калісь я расстаўся з ёй ціха і проста,
Бо голас вайны нас паклікаў у бой.
Цяпер адыходжу з шампанскага тостам,
А вобраз яе забіраю з сабой.

Д. Шатыловіч

ДЫРЭКТАРОЎШЧЫНА

Ян Гальшанскі пачаў працаваць у рамонтнай майстэрні трактарнай базы ў Даўгаброддзі. Аграном па прафесіі, ён стаў механікам, і зарабляў больш, чаго як бы саромеўся.

Гальшанскі стаў на кватэру ў старой удавы, якая ў той жа вечар расказала яму аб сваім жыцці і пра дачку Гандзю, што была замужам дзесьці далёка. Выслухаўшы жанчыну, ён павячэраў, прагледзеў за сталом газету, затым памыў у халоднай вадзе ногі (каб не пацелі яны), і з палёгкай укладаваўся спаць; ужо з пачаткамі ўдушу, пакурваў мала, а з алкаголяў прызнаваў адны каньякі.

Як чалавек, які апынуўся ў новым асяроддзі, Ян Гальшанскі зразу не паважыўся наладжваць знаёмстваў; прыглядаўся да людзей. Яму, добраму майстру, пасыпаліся прыватныя заказы; стала хапаць часу ўсяго на спешлівае абеданне ў сталоўцы, дамоў жа вяртаўся пад поўнач. — Вы зашануйце сваё здароўе, — пагаворвала ўдава, калі ў Гальшанскага не з'яўлялася жаданне паесці нанач. Прайшоўшы да сябе ў пакой, ён вымаў з кішанёў жмуткі грошай, выгладжваў банкноты і клаў іх за вокладку ашчаднай кніжачкі, што захоўваў у шуфлядзе камоды; здаралася: захроп, пакуль здолеў укрыцца коўдраю.

Пры свяце выпіваў Гальшанскі кумпястую чарку армянскага, браў у рукі купленую кніжку (пра Дантона). Любіў ён сядаць ля вакна, з відокам на лугі і лес.

Аднойчы Гальшанскі разгаварыўся з гаспадыняй на адвечную тэму разбэшчанасці ў маладых. Але яна счапілася пярэчыць яму, бароначы гэтым Гандзю, аб якой згадвала, што лёгкадумна пакінула мужа. Удава запамятала размову, зрабілася бурклівай.

На працы ён прамовіўся перад загадчыкам майстэрні аб тым, што ёсць магчымасці рацыяналізаваць арганізацыю рамонтаў гаспадарскіх машын так, каб не вазіцца з імі на базу, што палепшыла б становішча асобніцкіх гаспадарак і паспрыяла б скарачэнню хабараў. Стары чуйна зірнуў на Гальшанскага і сказаў, што яму, хлопчыку, авёс закалоў у зад... Злосць тую пусціў Гальшанскі міма вушэй, але яна неўзабаве аб'явілася яму на сходзе працаўнікоў, калі спрабаваў ён змяніць тон спрэчак па дакладу дырэктара; з малебенскага на дзейсны. На яго паказвалі пальцам, нават актывісты на прадпрыемстве; іншыя ж, дрымотна пашчыліўшы вочы, прынцыпіяльныя гутаркі заканчвалі прапановай выпіць. Ён упарціўся; схадзіў у мясцовы камітэт прафсаюзаў, і, натуральна, адчуў вакол сябе нешта такое, што ў фізіцы мае назву з'явы супраціўлення мяккіх целаў.

У сталоўцы сілкаваўся ад таго здарэння моўчкі; яму — не тое, што абрыдла сцерагчыся ўласных думак, — утомна дакучаў аднак страх перад той памылкай, якая прымусіла б яго пакінуць, неблагую ўрэшце, пасаду. Таму набраўся ён выгляду надзьмутай асаб стасці.

І празвалі яго дырэктаровіч.

„Яны лічаць, што памкненні ды ўчынкі не бываюць бескарыслівымі", — падумаў Ян Гальшанскі пра супрацоўнікаў.

Ён неяк апусціўся ў спакой.

На заканчэнне гэтай няхітрай гісторыі, відаць, трэба сказаць, што Ян Гальшанскі ператварыўся з гадамі ва ўсім шанаванага жыхара Даўгабраддзя, разжыўся на аднапавярховы асабняк з басейнам у садзе (у недалёкім мястэчку), выпісаў сабе легкавую машыну амерыканскай маркі „Ягуар", а летні адпачынак пастаянна праводзіў на поўдні Еўропы; калі ажаніўся з чароўнай пекнаты ды ціхага характару настаўніцай суседняй школы, даўгабродзінцы папракалі яго перад чужымі ў тым, што ён узяў шлюб з ёю ажно ў парыжскай саборнай царкве.

Гальшанскі рызыкнуў на свой рахунак і заснаваў фірму са змешаным, пауканадскім, капіталам; са спецыяльнасцю па вырошчванню і экспарту мудрагелістых грыбоў, характэрных кліматычнай зоне на Беласточчыне.

Сядзібу Гальшанскіх местачкоўцы назвалі — Дырэктароўшчынай.

Гальшанскую ж — французіхай.

С. Яновіч

(Праняг са стар. 1)

наму жыццю, між іншым, у дамах культуры можна будзе рабіць вяселлі і іншыя сямейныя ўрачыстасці.

Аднačасова з большай разнастайнасцю фільмаў у кіно будуць пашыраць сваю дзейнасць розныя маладзёжныя гурткі зацікаўлення гэтым мастацтвам. Бібліятэкі ж звернуць увагу на павышэнне ўзроўню чытальніцтва, асабліва ў вясковым асяроддзі.

Вядома: развіццё і пашырэнне культурнай дзейнасці залежыць ад удзелу ў ім моладзі. Таму ўсе культурна-асветныя ўстановы Беласточчыны будуць больш увагі адводзіць творчай моладзі і рабіць больш даступнымі розныя формы мастацкай адукацыі для маладога пакалення. Прадбачваецца далейшае развіццё музычальных агніскаў і школаў I ступені ў Беластоку, Гайнаўцы і Саколцы, а таксама арганізаванне спецыяльных лагераў для падрыхтоўкі здольнай вясковай моладзі, якая збіраецца паступаць у музычальныя школы. Для маладых тварцоў будзе большая дапамога стыпендыямі і шырэйшыя магчымасці выяўлення іх творчых здольнасцей. У снежні бягучага года ў Беластоку будзе праходзіць ужо другі раз „Паказ лаўрэатаў музычальных конкурсаў“.

Спадзяемся, што ў гэтым сезоне Беласточчына ўзбагаціцца новымі культурна-асветнымі аб'ектамі: паўстане гмінны асяродак культуры ў Мельніку, будзе здадзены ў карыстанне расшыраны і адрамантаваны саколькскі асяродак культуры, пачнуць працаваць: аддзяленне Музея разьбы А. Карнага і аддзяленне Музея Войска — Музей барацьбы і мартыралогіі, пачнецца падрыхтоўка да стварэння Музея беластоцкай вёскі. Варта заўважыць, што Музей беластоцкай вёскі будзе адным з найважнейшых у нашым рэгіёне культурна-асветных аб'ектаў. У ім будуць захоўваецца самыя каштоўныя і найбольш паказальныя помнікі драўлянага будаўніцтва і г.д.

Заданні абшырныя і цікавыя, разлічаныя на ўсіх жыхароў Беласточчыны. Напэўна ўдзельнікі аматарскага руху Беларускага грамадска-культурнага таварыства і ўсе члены нашай арганізацыі прымуць самы актыўны ўдзел у іх ажыццяўленні, для агульнага і ўласнага дабра і задавальнення.

Пачынае культурна-асветны сезон ваяводская ўрачыстасць 5 і 6 кастрычніка. На ёй абмяркоўваюцца дасягненні і недахопы культурнай дзейнасці на Беласточчыне, вызначаюцца заданні на будучыню, а здобіць яе першы прагляд фільма „Паненкі з Ваўка“, на які абяцаюць прыбыць рэжысёр фільма А. Вайда, акцёры М. Камароўская і Д. Альбрыхскі. Добры пачатак!

(іс)

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

Мікалай Васілюк

Працуе на малочным прадпрыемстве ў Гайнаўцы ад пачатку яго заснавання, ад 1962 года. Узначальвае брыгаду, якая займаецца прадукцыяй масла самай высокай якасці. Дзякуючы прадукцыйнаму поспеху гэтай брыгады, прадпрыемства атрымала за мінулыя восем месяцаў бягучага года 722 тысячы злотых даходу. Поспехаў дабіўся ён супольна з Янам Зданоўскім і Эдвардам Калядам.

Мікалай Васілюк — член ПАРП. Ён дзве кадэнцыі выконваў функцыю сакратара ПОП. Брыгадзір М. Васілюк — самы актыўны ў грамадскіх пачынах, арганізаваных на прадпрыемстве і ў горадзе. (яц)

На гайнаўскім кірмашы. *Фота В. Рудчыка.*

КВІТНЕЙ НАША ДРУЖБА!

ЕДУ Ў ЗАПАРОЖЖА

Мае сувязі з сям'ёй Валенюкоў пачаліся выпадкова. Надзея Купрыянаўна Валенюк шукала магілу свайго брата, Героя Савецкага Саюза Міхаіла Чупілкі, які загінуў у вайну на Беласточчыне. Адзін з яе лістоў трапіў да мяне. Аб гісторыі пошукаў пісаў я ў „Ніве“.

У маі мінулага года Надзея Купрыянаўна наведала Чаромху і Мілейчыцы. Там мы і пазнаёміліся. І запрасіла мяне прыехаць да іх, у Запарожжа.

І вось нядаўна, аформіўшы дакументы, адпраўляюся ў далёкае падарожжа. Хвалюе думка: як буду адчуваць сябе сярод незнаёмых людзей. Сумненні рассеяліся ў Брэсце. Савецкія людзі — ветлівы народ. Адчуў я сябе, як дома. Хоць быў адзін, не сумаваў. Ужо на чыгуначным вакзале пачаліся знаёмствы. Хутка знайшоў спадарожнікаў. У цягніку „Брэст-Кіеў“ усю дарогу мы гаварылі. Іх цікавіла ўсё, чым жыве Польшча (ад сацыяльна-бытавых умоў да моды), мяне ж — жыццё ў Савецкім Саюзе.

У перапынках размовы пазіраю ў акно. Вабіць краявід. За Брэстам хмызнякі, лясы, сенажаці. Як у нас, на Беласточчыне. Далей, пад Кіеў — шырокая паласа ліставых дрэў. Ад сталіцы Украіны пачынаецца стэпавы пейзаж.

Вось і Запарожжа. Сустракаюць мяне Надзея Купрыянаўна з дачкой Святланай, студэнткай чацвертага курса. Вітаемся, як добрыя знаёмыя. З прыемнасцю выпіваю дзве шклянкі халоднага хлебнага квасу. Зганяю смагу і стомленасць.

Тралейбусам імчымся па вуліцах горада. Святлана, бы сапраўдны экскурсавод, паказвае запарожскія памяткі.

— А тут, направа, — тлумачыць, — Алея Герояў. Бачыце, колькі дрэўцаў! Іх пасадзілі Героі Савецкага Саюза, якія пабывалі ў нашым горадзе.

Перад вачыма зарысаваўся Днепр. Каб дабрацца ў цэнтр горада, трэба пераехаць на правы бераг ракі. Тут нельга не захапіцца Днепрагэсам і востравам Харціцай.

Сходзім на трэцім ці чацвертым прыпынку. Прыехалі на месца. Якраз вярнуўся з працы і гаспадар Артур Аляксандравіч. Паціскаем моцна рукі. Адразу бачу, што спадабаемся адзін другому.

З маланкавай хуткасцю праляцеў тыдзень у Запарожжы. Не паспеў толкам пагуляць па Харціцы. Акружала мяне сардэчнасць не толькі з боку сям'і Валенюкоў, але адчуў я яе таксама ад іх сваякоў і знаёмых. Яшчэ раз хачу адзначыць факт сардэчных адносін да нас, палякаў. Святлана спрабавала навучыцца нашай мове. Дзеля гэтага купіла нават „Трыбуну Люду“. Яна купляе польскія жаночыя часопісы і цікавіцца польскай музыкай.

Прыйшла пара развітацца. Прысеўшы на хвілінку, глядзім сабе ў вочы.

— Здаецца, учора вы, Уладзімір Фёдаравіч, прыехалі, а ўжо ад'язджаеце, — гаворыць Артур Аляксандравіч. — Сумна будзе без вас.

— І мне таксама, — прызнаюся.

Праз гадзіну магутны „ТУ-134“ панясе мяне дамоў. Забяру з сабой успаміны аб сапраўдных сябрах і цудоўным горадзе Запарожжы.

Ул. Сідарук

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ
ДЗІЦЯЧЫ ФАЛЬКЛОР.

РЫФМАВАНКІ

Прадстаўленыя намі гульні — далёка няпоўны свет дзіцячай весялосці. Дзяцінства — гэта свайго роду тэатр, дзе адна і тая ж асоба з'яўляецца і аўтарам, і акцёрам. Гульні — найлягчэйшы спосаб пазнавання акружаючага свету, узрастання. Апрача тых уласцівых гульняў, мэта якіх — развесяліць, было шмат відаў, створаных на аснове назірання за жыццём дарослых. Ці гульня ў сям'ю, ці ў кавалія, ці ў гаспадара — гэта не што іншае, як пераняссенне сябе ў свет дарослых, на канве адной гульні стваралі іншыя, узнікалі разнавіднасці, часта ў адной і той жа вёсцы, у адным яе канцы і ў другім, адна і тая ж гульня выглядала зусім інакш, не гаворачы ўжо пра дзве розныя мясцовасці. Гэта гаворыць пра багацце дзіцячага ўяўлення.

Мы хацелі толькі засігналізаваць, і апісаныя тры гульні, найбольш вядомыя і блізкія дзецям з розных мясцовасцей, — гэта прамень святла на існаванне гэткага роду дзіцячай творчасці.

Зразумела, так як прадстаўленыя намі гульні не з'яўляюцца поўным вобразам гэтага віду фальклору, так гульні ў сваім поўным значэнні — не адзіная форма дзіцячай творчасці. Апрача забаўлянак, вылічанак — творчасці невядома ці дзяцей, ці для дзяцей, была форма тыпова дзіцячая, дзе адносна аўтарства няма сумненняў. На поўным этапе дзіцячага ўзросту паяўлялася цяга да рыфмавання, кароткага складнага гаварэння. Несумненна, што ўзор гэтага быў даны дарослымі, але на аснове яго дзіця стварала сваё. Было гэта так, як напісанне праз кальку, дзе на другім экземпляры нешта папраўлілі. Былі гэта формы кароткія, найчасцей адказы на нейкае пытанне, прыкладна, адно дзіця другому гаворыць:

— Скажы „ты“.

— Ты.

— Абадралі цябе каты.

Або форма перагаворкі з дарослымі, што паказвае якраз на тое, адкуль прыйшоў узор гэтай творчасці.

— Тату! (дзіця нечага хоча і неадкладна надакучвае, і бацька, каб яно адчапілася, адказвае).

— Влезце на хату, абдзярэце стрэху — нарабеце смеху.

Відам вуснай дзіцячай творчасці была таксама гульня ў маўчанне, дзе ўсё зводзілася толькі да тэксту, пасля якога трэба было маўчаць. Была таксама форма пераклічак, тэксты ў дзённікі, надпісы на адвароце лістоў, на платах, на лаўках, „любоўныя“ тэксты. І якраз гэтаму прысвецім некалькі наступных адрэзкаў нашага цыкла. Затрымаемся на дзіцячай вершаванай творчасці.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

ДОТ 18 ГЕРОЯЎ

Нашу рэдакцыю наведаў **Іван Пятровіч Ваўрэнцюк** — жыхар сталіцы БССР, па прафесіі — інжынер-чыгуначнік. Дзіцячыя гады правёў ён у сваёй роднай вёсцы **Крупіцы** пад Сямяцічамі, дзе на хутары яго бацька — **Пятро Макаравіч** — меў невялікую гаспадарку.

— За нашай вёскай, у даўнейшым панскім маёнтку Крупіцы, размяшчаўся штаб 16 кулямётнага батальёна і ваенны гарадок Чырвонай Арміі, — пачаў ён свой расказ. — Вы шмат чаго ўжо пісалі на старонках „Нівы“ пра баі над Бугам у 1941 годзе. Таму і я рашыў дакласці таксама скромную цаглінку да помніка ўсім гэтым безымянным або забытым героям, якія тады, у чэрвені 1941 года, прынялі на сябе першы ўдар гітлераўскай арміі.

Упершыню прозвішча Івана Ваўрэнцюка сустрэў я на старонках зборніка ўспамінаў „Буг в огне“, а затым гаварылі мне пра яго людзі, з якімі я бачыўся ў Брэсце і Маскве, калі збіраў матэрыялы аб безымянных героях з „Дота 18“ за вёскай Машчона Каралеўская. Успаміны яго — гэтыя з кніжкі „Буг в огне“ — настолькі насычаныя фактамі і прозвішчамі, што хацелася мне наладзіць з ім хаця б пісьмовы кантакт.

І вось ён у нас у рэдакцыі.

— Я прыехаў у госці да свайго дзядзькі Антона Палешука, які жыве ў вёсцы Турна Малая, — паясняе Іван Пятровіч. — Калі пахадзіў па слядах свайго дзяцінства, калі паўзіраўся на абгарэлыя амбразуры далейшых дотаў, усё перажытае, быццам жывое, усплыло ў мяне перад вачыма...

Да пачатку гітлераўскай агрэсіі маці працавала ў пральні ваеннага гарадка. Таму кожны дзень сустракалася яна з савецкімі афіцэрамі і салдатамі.

— На дабавак, — гаворыць наш госць, — у нас на кватэры пасяліўся палітрук Палякоў. Жыў разам з жонкай і дзвюма дачушкамі. Ім пашчасцілася. Нейкі тыдзень да вайны яны выехалі ў водпуск.

Фашысты хлынулі на Савецкі Саюз на досвітку ў нядзелю, 22 чэрвеня 1941 года. А ў пятніцу ў штаб 16 кулямётнага батальёна прыехалі выпускнікі ваенна-афіцэрскіх вучылішчаў, усе маладзенькія лейтэнанты. Адзін з іх зайшоў у абутковую майстэрню падбіць падэшву сваіх ботаў. Шавец, радавы салдат, загадаў яму разбуцца. Лейтэнант паслухмяна зняў боты і сядзіць босы ды чакае пачынкі. А прачкі смяюцца. Асабліва **Надзя Закрэўская**, дзеўка зубастая.

— Паглядзіце, Антаніна Сямёнаўна, — звяртаецца яна да маці Вані Ваўрэнцюка, — якія цяпер афіцэры ў нас завяліся! Адны толькі боты маюць і тыя паслухмяна на загаду радавога здымаюць, ды голымі пяткамі свецяць!

Парагаталі так і разышліся. Але маладзенькаму лейтэнанту добра ўрэзаліся ў памяць і твар, і прозвішча сялянкі. Ды калі трапіў ён у бяду..

— Я тады якраз закончыў пяты клас сямяціцкай пачатковай школы, — расказвае Іван Ваўрэнцюк. — Цешыўся выдатнымі ацэнкамі, а яшчэ больш тым, што ў нядзелю не мушу выганяць кароў на расу, бо ў выхадныя дні падмяняў мяне ў гэтым сам бацька, і змагу выспацца ўдосталь.

На жаль, выспацца яму не давялося. На досвітку пачала будзіць яго маці. Праз сон чуў ён трывожны голас, якім яна паўтарала слова **„вайна!“.**

— А я чамусьці ўцешыўся, — узыхае інжынер Ваўрэнцюк. — Начытаўшыся Коласаўскай аповесці **„Дрыгва“**, захоплены подзвігамі дзеда Талаша, наслухаўшыся патрыятычных песень, я ўцешыўся думкай, што ўрэшце нашы дасыплюць бобу праклятым фашыстам.

Канчалася кароткая чэрвеньская ноч.

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XLIII

У апавяданні „Андрэй-выбаршчык“ паказаны першыя праявы грамадскай актывізацыі беларускай вёскі. Твор гэты звязаны з тымі ўмовамі, якія былі характэрны для рускай імперыі ў перыяд рэвалюцыі 1905 года. Дзеянні паказаных у апавяданні сялян не маюць аднак нічога супольнага з рэвалюцыйнымі выступленнямі. Апавяданне гаворыць аб тым, што ў перыяд лібералізацыі царскай сістэмы многія палітычныя партыі ў час выбараў стараліся запэўніць сабе сялянскія галасы. Андрэй-выбаршчык — гэта сялянскі дэлегат, які прымае ўдзел у нейкім акруговым з'ездзе. Вярнуўшыся ў вёску, інфармуе ён сялян аб выніках сваёй місіі. Вынікі гэтыя раўняюцца нулю. Сялянская маса пераконваецца, што лібералізацыя існуючай сістэмы не прадвяшчае вёсцы ніякай палёгкі і што лёс краіны, так як і дагэтуль, будзе вырашацца не сялянамі, а прадстаўнікамі іншых класаў. Таму сяляне перастаюць верыць у паспяховыя вынікі легальных спосабаў дзеяння.

Пісьменнік-рэаліст не паказвае гвалтоўнай псіхічнай метамарфозы сялян. Не робіць з іх свядомых рэвалюцыянераў. Пазбягае такім чынам літаратурнай наіўнасці, утрымоўвае свой твор у нормах жыццёвага аўтэнтызму.

Спецыфічнай рысай апавядання „Андрэй-выбаршчык“ з'яўляецца арганічнае спалучэнне сур'ёзнага і гумарыстычнага. Пісьменнік уводзіць у паважны тэкст многа камічных элементаў, якія дасканала яго ажыўляюць. Дзеянне ў апавяданні жывое, „справаздача“ сялянскага дэлегата Андрэя палемістычная, але насычаная меткімі славечкамі і гумарыстычнымі дэталямі. Камізм гэтых дэталяў паглыбляецца тым, што Андрэй падае іх з горычу і злосцю.

Другім творам, у якім выведзены формы супольнага сялянскага дзеяння, з'яўляецца „Нёманаў дар“. У гэтым вельмі цікавым апавяданні паралельна паказаны — сялянская маса і постаці вясковага хлопца Васіля і лесніка.

Увесь канфлікт твора мае як бы штучны выпадковы характар. Сяляне хочуць перанясць лугі, якія былі далучаны да іх зямлі Нёманам, змяніўшым рэчышча. Зразумела, што гэтай справы не выйгралі б яны ў ніякім судзе свету. Аднак сяляне, чуючы інстынктоўна тое, што на працягу стагоддзяў дзяржава сваё бяспраўе прыкрывала правам і што ўсе канфлікты вырашала на карысць багатых, пастанавілі скарыстаць з ласкі „суддзі“ — Нёмана, які вялікадушна далучыў да іх зямель зямлю чужую. Вось за гэтую зямлю, якая афіцыйна з'яўляецца не сялянскай, а ў свядомасці мясцовых жыхароў ім належыцца, вядзецца змаганне. Змаганне мае характар стыхійны. Прымаюць у ім удзел усе сяляне. Аднак з сялянскай масы выдзяляе пісьменнік постаць вясковага хлопца Васіля, які ў вельмі сцэнічнай бойцы з леснікам бароніць „дару Нёмана“. У гэтай бойцы Васіль гіне.

Апавяданне „Нёманаў дар“ цікавае тым, што ў яго змесце спалучаецца ў адно індывідуальнае і калектыўнае, знешняе і псіхалагічнае. Галоўнае ў творы — гэта дух змагання, які прачнуўся ў зняволеным беларусе.

У чаромхаўскім кругу балельшчыкаў ні аб чым больш не гаварылася, як аб матчы з беластоцкім „Электронікам“.

— Прышпараць, ці дастануць? — задурваўся пытаннямі Міхасёк.

Міхась, мой добры сябра, гэта балельшчык чыгуначнай каманды „Калеяж“. Яму кожны матч — гэта свята. І сёння рыхтаваўся па-святочнаму. А тут жонка загад дае: — Заўтра, даражэнькі, збірайся да сваякоў. Справа ёсць...

— Ехаць, дык ехаць, — дабрадушна сказаў той. — Толькі я матч хацеў бы паглядзець...

— Ты што, стары, здурэў? — затраскатала палавіца. — Я табе матч пакажу, што не пазбіраешся!

Скуліўся Міхасёк, ды перастаў вясці дыспуту з сваім „камандзірам“. Бо яго жонка — сапраўдны камандзір. Загад мае быць выкананы і канец. Ведаў аб гэтым добра.

Едучы цягніком, глядзеў мой сябра, як каманда „Калеяжа“ праводзіць трэніроўку на пляцоўцы. І рваўся душой да сваіх футбалістаў. Вось, каб мне ўбачыць гэты матч! Здарова было б!

Аформіўшы справы, першым цягніком вяртаўся Міхась дамоў.

„Усё аформіў на „выдатна“, — думаў сабе. — І матч яшчэ пагляджу крышачку...“

Якраз пачалі другую палавіну. А вынік не надта: 2:1 у карысць каманды „Электронік“. Міхась далучыўся да сваіх балельшчыкаў і штораз крычаў:

— Гані хутчэй, і па брамцы! Страляй па брамцы, не забаўляйся!

Неўзабаве выраўнаўся лік брамак: 2:2. А пасля маланкай пасыпаліся голы: 3:2, 4:2. І на момант перад заканчэннем матча ўляцела пятая брамка. 5:2 — перамог „Калеяж“. Усе балельшчыкі чыгуначнай каманды скакалі з радасці. — Ну і спісаліся нашы хлопцы, — цешыўся Міхась. — Малайцы!

Маланкай прыляцеў дамоў. Ужо рот раскрыў, каб абвясціць навіну сваёй палавіцы, як убачыў яе нахмураны твар.

— Ты дзе гэта валочышся?! — загрымеў „камандзір“ дома, жонка значыць.

— Як дзе? — заікнуўся Міхась. — На матч хацелася крышачку глянуць.

— Ты, валацуга, знюхаўся ўжо з нейкай, а матчам вочы муціш...

І пасыпаліся громы на нявінную Міхасёву галаву. Жонка ўсё больш наступала, а ён, схаваўшы галаву ў плечы, прымаў яе громы. Чакаў канца. А калі тая скончыла, усміхаючыся праз зубы, сказаў: — Вось гэта быў матч! Нашы перамаглі!

Ул. Сідарук

АСВЕТНЫЯ ДЫЛЕМЫ

У Беластоцкім ваяводстве вучыцца зараз 75 600 асоб у пачатковых школах, 8500 у агульнаадукацыйных ліцэях і звыш дзесяці тысяч у тэхнікумах і прафесіянальных школах. 20 000 дзяцей ахоплена прадшкольнай апекай. У I і II класах рэфармаванай школы займаецца 19490 вучняў. Навучае іх 1081 настаўнік. Цяпер у школу даязджае больш 15 тысяч вучняў, якія карыстаюцца школьнымі сродкамі транспарту. Харчаваннем ахоплена 72% школьнікаў. Памяшкальныя і транспартныя клопаты маюць аднак школы ў гмінах: Бельск, Бранск, Гродзіск, Гарадок, Кузніца, Сідра, Шудзялава і Вышкі. У многіх школах не хапае настаўнікаў пачатковага навучання, польскай мовы, фізкультуры, матэматыкі і сельскагаспадарчых прадметаў. Нешматлікія толькі абсальвенты прыступілі да працы, значная колькасць настаўнікаў перайшла на пенсію або перайшла працаваць у іншыя ўстановы. У выніку гэтага пачало вучыць дзяцей 150 асоб, якія не маюць настаўніцкіх кваліфікацый.

(яц)

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ!

ПЁТР НІЧЫПАРУК

Да Пятра Нічыпарука трапіць не цяжка. Сяліба яго шырокая. Ад вуліцы абгароджана яна доўгім драўляным плотам, памаляваным чырвоным колерам. А за гэтым плотам у шарэнгу стаяць: у адным вуглу высокі драўляны крыж, у другім — кудравая таполя, а паміж імі расце шэсць стройных беласнежных бяроз з зялёнымі кронамі. Відавочна, любяць Нічыпаркі бярозы, шануюць іх за пяшчотную прывабнасць. Глыбей у агародзе растуць кветкі, сярод якіх выдзяляюцца вяргіні, а за імі шмат яблынь і груш. Паміж гэтымі фруктовымі дрэвамі стаіць мураваная хата з прыгожым ганкам ад вуліцы.

А ў хаце спатыкаем мы Пятра Нічыпарука і яго дзве дачкі: Анну, якая пасля заканчэння СГПіС-у ў Варшаве працуе на хімічнай фабрыцы ў Гайнаўцы, і Яніну, якая ў бягучым годзе закончыла беларускі ліцэй у Гайнаўцы.

Але вернемся да гаспадара хаты. Калі быў ён маладзейшы (цяпер яму 57 год), многа часу прысвячаў сталярству і цясельству. Рабіў вокны і дзверы, разам са Сцяпанам Васілюком (ён ужо не жыве) ставіў сялянскія хаты. Імі шмат было пабудавана дамоў у іх роднай вёсцы **Чэхі Арлянскія** (гміна Дубічы Царкоўныя), у Грабаўцы, Тафілаўцах, Рудцы, Войнаўцы, а нават у Пашкоўшчыне, Кляшчэлях і Чаромсе.

— Не менш ста хат нашай прадукцыі ў гэтай ваколіцы, — сцвярджае наш размоўца.

Пётр Нічыпарук — таксама самародны каваль. Рамонт плугоў, а асабліва вастрэнне лемяшоў у кожным сезоне давялося яму выконваць. Ён таксама здольны бондар, шавец.

Неабходна сказаць і аб тым, што разам са сваім шваграм змураваў сабе хату і закончыў яе, сам змураваў варштат і ў ім паставіў печ.

Апрача ўсяго гэтага, ён таксама нядрэнны гаспадар. У яго 9 га зямельных угоддзяў, якія належна апрацоўвае, а таксама займаецца ён жывёлагадоўляй.

Распытваючы Пятра Нічыпарука аб яго самародных здольнасцях, мы пачулі ад яго і пра перыяд нямецкай акупацыі, прымусовыя работы, на якія быў ён вывезены і адкуль уцякаў дамоў, за што немцы закінулі яго ў лагер у Бельску, дзе ён памарозіў рукі і цяжка хварэў.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**
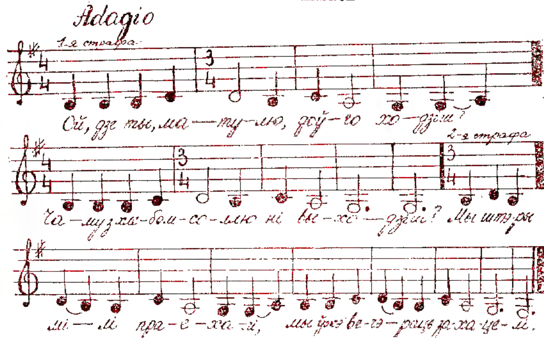

„БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-79“

У катэгорыі фальклорнай песні дуэт у складзе Антаніны Назарук і Зофіі Кулік са Старога Корніна заняў другое месца (першага месца журы не прызнала).

Фота Я. Целушэцкага.

ФАЛЬКЛОР

ВЯСЕЛЬНАЯ

Ой, дзе ты, матулю, доўго ходзіш?
Чаму з хлебом-соллю ні выходзіш?
Мы штэры мілі праехалі,
Мы ўжэ вечэраць захацелі,
а вы, матулю, тое знайце —
нам вечэраці хутчэй дайце.
Як паселі прыданкі,
той пагнуліся лаўкі,
як наядзяцца й нап'юцца —
яшчэ лепей пагнуцца!

Ад Антаніны Лясоты, 1901 года нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў у сакавіку 1979 года Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

На ўсходзе ружавела сонца, а на захадзе разам з грукатам, падобным да грому, узнімаліся ў неба маланкавыя бліскі. Ваня Ваўрэнцюк выбег на загуменне. І тады пачалося сапраўднае пекла. Недзе ад Буга безупынку стралялі гарматы. Снарады з шалёным візгам несліся над Крупіцамі і разрываліся недзе ў Сямяцічах.

— Я зарыўся носам у самую глыбокую баразну бульбяніка і ўпершыню юнацкім сэрцам адчуў цэлы жах лютай вайны. Баяўся смерці. Здавалася мне, што кожны снарад ляціць на мяне, за кожным разам я зноў і зноў перажываў сваю смерць. І тады падумаў: калі цяпер выжыву, дык жыць буду доўга...

Калі закончылася гарматная кананада, адазваліся кулямёты і вінтоўкі, а неўзабаве ў вёсцы паявіліся савецкія байцы, якія хутка адыходзілі на ўсход. Аднаго з іх, нейкага палітрука-капітана, спыніла яго маці.

— Што вы так уцякаеце? А што з намі будзе?

Палітрук спыніўся на хвіліну і адказаў:

— Не бядуйце, цётка! Гэта ненадоўга. Мы хутка вернемся.

Цяжка было паверыць у гэта, бо навокал бушаваў агонь. Гарэла вёска Крупіцы, гарэлі суседнія вёскі, цэлы Буг стаяў у агні. Пасля абеду ўсе дарогі запоўніліся немцамі. Ішлі яны, быццам мурашкі з разарванага мяшка. Толькі ад Слохаў Аннапольскіх і ад штаба ў ваенным гарадку за Крупіцамі ўсё яшчэ даходзіла рэха перастрэлкі.

Падвечар на хутар Ваўрэнцюкоў прыбегла тая ж Надзя Закрэўская і кажа, што ўсіх раненых савецкіх воінаў сабралі ў каменным доме Ігнаціхі, што там жа знаходзіцца таксама той лейтэнант, які прыходзіў чыніць боты. Просіць ён дапамагчы.

— Пабегла маці да Ігнаціхі. Ухапіла, што было ў хаце, каб у чым-колеч дапамагчы бедным салдацікам, і паімчалася туды.

Лейтэнант пазнаў сялянку і пачаў прасіць, каб яго некуды забралі, што яму ўжо жыць нядоўга засталося, што ён не хоча паміраць у гітлераўскім палоне...

Вярнулася маці дамоў і кажа пра ўсё гэта свайму мужу.

— Штосьці прыдумаем, — рашыў Пятро Макаравіч і сам пайшоў да немцаў прасіцца, каб яго ўзялі да вывазкі параненых. Адправілі іх у лагеры ў Драгічын і Бялу Падляску. Аднак гэтага лейтэнанта, замест у лагер, ён ноччу прывёз на свой хутар.

— Яго прозвішча — **Суроў Ігар Уладзіміравіч**, — кажа наш госць.

І застаўся ён у Ваўрэнцюкоў, хаця за гэта пагражаў расстрэл цэлай сям'і. Пра яго лёс — наступным разам.

Віктар Рудчык

(Працяг са стар. 1)

Рашаючы фактар

Боўтрык, Юзэф Сватко, Міхал Пташынскі, Мікалай Харкевіч, Міхал Баканач, Міхал Валкавыцкі, Міхал Дрозд, Ян Мелеш і іншыя. Цяпер сельскагаспадарчая прадукцыя найлепш развіваецца ў Скупаве. Вёска гэта налічвае 460 жыхароў. Шматлікія гаспадары пачалі спецыялізавацца ў гадоўлі быдла. Абзавяліся яны ўласнымі трактарамі і падвеснымі сельскагаспадарчымі машынамі.

Найбольш таварныя гаспадаркі ў гміне вядуць: Станіслаў Харашэўскі з калоніі Парослае (каля Ляшукоў), які развівае авечкагадоўлю, Ян Сухадола з Тарнопаля (ён спецыялізуецца ў гадоўлі ўбойнага і малочнага быдла), Ян Семяняка (гадуе свіней і кароў), Павел Галубоўскі з Новага Ляўкова (гадуе буйную рагатую жывёлу), Юзэф Сватко са Смольніцы (займаецца гадоўляй быдла з перавагай малочных кароў), Міхал Пташынскі с. Васіля з Міхнаўкі, Шымон Харкевіч з Ляшукоў і іншыя.

(яц)

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

BROTHERHOOD OF MAN

Дарагое Сэрцайка! Ужо другі год я вучуся ў сярэдняй школе. У мінулым годзе жыла ў інтэрнаце. Але цяпер пастанавіла даязджаць дамоў, і вось адзін хлопец мне вельмі спадабаўся. Ён ездзіць тым самым аўтобусам, што і я. Мне здаецца, што і я яму „ў вока ўпала", бо калі ёсць больш месца ў аўтобусе, пераважна стаіць каля мяне і гучна размаўляе з калегамі. Вельмі хацела б я з ім пазнаёміцца, але не ведаем, як. Саромеюся першай да яго адазвацца, мо не захоча са мной размаўляць... Сяброўкі ўжо заўважылі, што я ім цікаўлюся, абяцалі мне памагчы, але неяк нічога з гэтага не выйшла.

Калі адна з іх спрабавала яму сказаць пра мяне, адказаў, што не ведае, пра каго яна гаворыць. Ужо думала, каб забыць і не думаць пра яго. Але не такая гэта простая справа. Я ж яго штодзень бачу. Што рабіць, Сэрцайка?..

Ірэна з Бельшчыны

Ірэна! Здаецца мне, што няцяжка тут пазнаёміцца. Трэба толькі крыху цярплівасці і часу, а напэўна разгаворыцеся. У вас жа супольныя тэмы — вы ж вучні. У сябровак не прасі дапамогі. Гэткія пасрэднікі могуць толькі пашкодзіць.

Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Уласнік дома правёў водаправод і запатрабаваў ад наймальніка кватэры, каб плаціў больш за кватэру. Наймальнік на гэта не згаджаецца, гаворачы, што ён абыходзіўся без водаправода і не прасіў уласніка, каб той рабіў яго. Ці ўласнік мае права патрабаваць ад наймальніка павышэння кватэрнай платы?

АДКАЗ: Найм кватэры вынікае або з умовы найму, або з пастановы адміністрацыйных улад аб надзеле кватэры. Пры ўмове найму ўласнік і наймальнік узгадняюць самастойна ўмовы. Калі ж наймальнік заняў кватэру на аснове пастановы аб надзеле кватэры, абавязвае плата, устаноўленая распараджэннем Рады Міністраў ад 20 ліпеня 1965 года ў справе кватэрнай платы. Кватэрная плата ў гэткім выпадку залежыць, між іншым, ад таго, ці кватэра мае воднае абсталяванне. Таму, калі ўласнік зрабіў водаправод, наймальнік абавязаны плаціць вышэйшую плату, прадугледжаную законам. Згода наймальніка пры гэтым непатрэбная. Уласнік мае права без згоды наймальніка палепшыць свой дом.

Пры найме з умовы ўласнік не можа без згоды наймальніка патрабаваць большай кватэрнай платы таксама і пасля палепшання кватэры водаправодам. Калі наймальнік не згаджаецца павялічыць плату, уласнік можа дэнансіраваць умову найму, а калі б наймальнік надалей карыстаўся кватэрай, патрабаваць кампенсацыі на ўзроўні даходу, які мог бы мець, каб наймальнік апаражніў кватэру.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне! Сніцца мне, што еду я поездам да сваякоў (у сапраўднасці паязды туды не ездзяць). Не звычайнае гэта, аднак, падарожжа, паколькі я не знаходжуся ў вагоне, а звонку — еду, стоячы на нейкіх бэльках і трымаюся за іх. Стаю я насупраць акна купэ, у якім едуць два мужчыны. Час ад часу яны штосьці мне гавораць, усміхаюцца. Поезд едзе вельмі павольна. Нечакана на століку каля маіх спадарожнікаў з'яўляецца абед. Яны аднак не пачынаюць есці, адзін з іх прыносіць гарэлку, налівае ў кілішкі. Яны просяць, каб я з імі выпіла. Калі я адмовілася, гарэлку, якая знаходзілася ў кілішку, пастаўленым мне, адзін з падарожнікаў выліў мне на штаны. Астронку, адкажы, што гэта значыць.

Сталая чытачка Ірэна Р.

Ірэна Р.! Чакае цябе нейкая небяспека ці смутак, а ўсё з-за нейкіх тваіх сяброў, у якіх у галаве пуставата. Аб тым, што справа прыме для цябе нядобры паварот, сведчыць тое, што ўсё гэта адбывалася ў поездзе, а тое, што быў там алкаголь, сведчыць, што сустрэне цябе нейкая абраза, тым больш, што ты ж не хацела піць, а яны ўзялі і вылілі гарэлку табе на штаны.

Астрон

Шпацыр у апошніх промнях сонца.
Фота В. Рудчыка.

Куток практычных ведаў

У ВАННУ!

Усё больш гаспадароў на сённяшняй вёсцы можа пахваліцца сучаснымі, добра абсталяванымі віламі, у якіх не забракне нават найпрыгажэйшых дываноў і ўжо абавязкова ванны. Мэбля прыгожая, крышталь стаіць, але аднаго не хапае нашым вяскоўцам: не ўмеюць карыстацца гэтымі дабрадзействамі.

Вядома, ад гною не пойдзеш па персідскіх дыванах. Але навошта ж ванна?! І няхай бы гаспадар быў нават вельмі змучаны пасля цяжкай працы, то павінен хоць на 20 мінут штодзённа ўскочыць у гэтае дабрадзейства. Нават найбольш старанне шараванне ў месцы не заменіць сапраўднага купання ў ванне. У ванне ачышчаецца скура, але не толькі гэта важна. Прыняць ванну — гэта таксама палепшыць сваё здароўе. Ванна супакойвае нервовую сістэму, а таксама карысна ўплывае на скуру. Асабліва добра ўздзейнічае ванна на арганізм чалавека, калі да вады дадаць адпаведныя зёлкавыя напары, падрыхтаваныя ў залежнасці ад таго, якая наша скура.

Для сухой скуры вельмі рэкамендуецца ванна з напарам **ліпавага цвету, шалфею і рамонку.** Бярэм па дзве пачкі гэтых зёлаў (рамонкі можа быць адна пачка), падрыхтоўваем напар, заліваючы зёлкі пяцю літрамі гарачай вады. Пазней уліваем яго ў ванну.

Для тлустай скуры, на якой часта паяўляюцца прышчы, падрыхтоўваем напар з двух пачак **палявога хвашчу** і двух пачак **палявых братак.** Акрамя таго, у ванну ўліваюць 1/4 літра **вінната воцату** або воцату, падрыхтаванага з яблычных лупін.

Вельмі добра ліквідуе стомленасць напар з двух пачачак **размарыну** і дзвюх пачак **валошскага ўкропу.**

Калі хто **занадта пацее,** вылечыцца ваннай з напарам **дубовай кары.** Бярэм тры пачкі кары, напарваем яе дзве гадзіны, каб напар добра нацягнуў, і ўліваем у ванну.

Калі ў каго **скура сухая і шурпатая,** купаемся ў ванне, дадаючы да вады **крухмалу** (паўкілаграма крухмалу заліваем чатырма літрамі вады, кіпяцім і ўліваем у ванну).

Калі ў каго **скура тлустая і шурпатая,** дадаем да ванны клеік з **аўсянкі** ці **вотруб'яў** (паўкілаграма адных і другіх, заліваем пяццю літрамі вады, кіпяцім, а пасля ўліваем у ванну). Пасля такой ванны, зразумела, трэба крыху спаласнуцца.

Калі ў каго **скура лупіцца,** варта дадаць да ванны **малака.** Паласкацца тады не трэба.

Эскулап

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Дом № 15 на Радзівілштрасэ моцна пацярпеў ад бамбёжак. Для жылля прыгодныя былі толькі першы і другі паверхі. Доктар пастукаў у дзверы, як было дамоўлена. Яму адчыніў нейкі мужчына, муж і жонка Родэ ўвайшлі ў бедна абсталяваны пакой. На пліце стаяў чайнік, за сталом сядзеў Рынгель, пераглядаючы нейкія паперы. Ля акна, завешанага шторай, стаяў пануры мужчына.

— О, гер Рынгель, як добра, што мы нарэшце сустрэліся, — прамармытаў вучоны. — Нам трэба пагаварыць, даўно трэба.

— Альфрэд, — прашаптала пані Родэ.

— Гер Рынгель, прашу на нас больш не разлічваць, — загаварыў, усё больш хвалюючыся, доктар Родэ. — Я не хачу мець нічога агульнага з вашымі бруднымі справамі.

— Пачакайце, доктар, што, уласна, вы маеце на ўвазе? — Рынгель прыкінуўся здзіўленым. — Да ад'езду ўсё гатова.

— З забойцамі мне не па дарозе! — выпаліў Родэ. — Гэта вы забілі Колева.

— Гучна сказана! Што за Колеў? — здзівіўся ён.

— Майго рускага памочніка. Вы яго застрэлілі ў дзень капітуляцыі горада.

— Гэта хлусня, агідны паклёп, — абараняўся Рынгель.

— Не, гэта праўда, я сёння размаўляў аб гэтым з прафесарам Брусавым. Яны яго таксама шукаюць.

— Вы гаварылі аб гэтым з бальшавікамі? — прашыпеў Рынгель. — Што ж вы ім сказалі? Прызнавайцеся, я патрабую гэтага, як галоўны рэзідэнт рэйха ў акупіраваным Кенігсбергу! Што вы сказалі яму?

Ад гэтых слоў доктар Родэ яшчэ больш раззлаваўся.

— Мяне не датычаць вашы паўнамоцтвы рэзідэнта рэйха, які перастаў існаваць. Краіна акупіравана, а ў яго загады ў думках. Навошта гэта штукарства?

— Паўтараю, што вы ім сказалі?

— Пакуль яшчэ нічога, але ў панядзелак я ім пакажу бункеры і паеду адсюль з чыстым сумленнем. Калі мы не змаглі зберагчы скарбы сусветнай культуры, то няхай іх выратоўваюць яны. Гэта мой абавязак, а што датычыць вас, Рынгель, то пра вас ім і без таго вядома даволі многа. Зусім дастаткова для таго, каб павесіць вас на першым жа слупе ў Кенігсбергу.

Рынгель зразумеў, што яго лёс у руках гэтых людзей. Пры думцы аб арышце яго кідала ў дрыжыкі.

„Трэба пакончыць з імі як мага хутчэй, — ліхаманкава думаў ён. — Няма ніякага сэнсу везці іх у Германію. У панядзелак яны мяне выдадуць і пакажуць бункеры. Не выключана, што бальшавікі сочаць за імі. Але як ад іх пазбавіцца? Атруціць? Так! І да таго ж неадкладна, абодвух, тут. Такі выпадак можа больш не паўтарыцца".

На твары Рынгеля зноў з'явілася ветлівая ўсмешка. Стары прафесар сядзеў у крэсле, з цяжкасцю пераводзячы дыханне ад болю ў сэрцы. Рынгель абмяняўся позіркам са сваімі людзьмі.

Доктар Родэ сядзеў моўчкі. Яго твар моцна пабляднеў. На ілбе выступілі кропелькі поту. Першай заўважыла гэта пані Родэ.

— Альфрэд, што з табой? — занепакоілася яна. — Панове, дапамажыце мне. Вады!

— Ганс, хутчэй, вады! — скамандаваў Рынгель. — Роберт, — звярнуўся ён да тыпа, які стаяў з пахмурым выглядам ля акна, — завары чай.

Ганс прынёс вады. Пані Родэ дастала з сумкі бутэлечку і, адлічыўшы патрэбную колькасць кропель, падала мужу. Роберт прынёс тры шклянкі чаю. Рынгель узяў ад яго паднос і непрыкметна высыпаў яд.

Выпілі адначасова. Рынгель пачуў, як бразнула шклянка, якая ўпала на падлогу. Павярнуўся. Цела пані Родэ бяссільна перавесілася цераз спінку старамоднага крэсла. Вочы яе былі шырока адкрыты, быццам яны здзівіліся, што Рынгель аказаўся здольны на такое. Ён адсунуў шклянку доктара і зірнуў на яго. Галава доктара Родэ апусцілася на грудзі.

„Можна падумаць, што спіць", — падумаў ён.

— Закапайце іх у падвале, — загадаў ён падначаленым, — а я пайду да іх на кватэру. Трэба абшукаць усю кватэру. Вы прыйдзеце туды заўтра, да абеду. Днём заўсёды спакайней, менш падазрэнняў. Добра, што гэта нядзеля. Для адводу вачэй, мы зробім два чучалы і вынесем іх з дому. Пакінем медыцынскае пасведчанне, што смерць настала ад крывавага паносу з падазрэннем на тыф. Тым самым мы выйграем час. У панядзелак з Пілау адыходзіць наш транспарт. Заўтра мы будзем там, а іх пачнуць шукаць толькі ў панядзелак.

Рынгель выйшаў з дому на Радзівілштрасэ. Ён спяшаўся. З мора дзьмуў ледзяны вецер.

Канец

ТРЫБУНА чытачоў

Станьце рамеснікамі!

Кожны год у месяцы верасні некаторыя сем'і перажываюць няўдачы па той прычыне, што дзіця іх не паступае ў школу. Што рабіць з такім падлёткам, які закончыў падставоўку і яшчэ не дарослы? Ёсць вельмі сур'ёзныя шанцы пайсці такому на вучобу да добрага рамесніка ў выбраным напрамку. Цяпер вучыцца рамяству гэта не тое, што калісьці, што і каровы было мала і даўжэйшы час трэба было займацца майстравымі дзецьмі, а цэлы першы год служыць на пасылках. Цяпер вучань атрымлівае стыпендыю (ад 500 да 1200 зл.), мае бясплатнае лячэнне, атрымлівае водпуск, мае зніжку на праезд ПКП і ПКС. Да часу заканчэння вучобы ў майстра ён атрымлівае адтэрміноўку вайсковай службы.

Каб бліжэй пазнаёміць зацікаўленых гэтай праблемай, я выбраўся ў Цэх розных рамястоў (такія цэхі знаходзяцца ва ўсіх былых павятовых гарадах). Я выбраўся ў цэх у Гайнаўцы.

У былым Гайнаўскім павеце зарэгістраваны 474 розныя майстэрні, якія служаць насельніцтву. У рамесніках тых вучацца цяпер 102 вучні. Рамеснай прафесіі навучаць могуць толькі тыя рамеснікі, якія атрымалі дыпломы майстроў.

Трэба сказаць, што вучні, якія вучыліся ў прыватных рамеснікаў даўней, цяпер маюць ужо самі дыпломы майстроў і адкрылі ўласныя майстэрні, купілі самаходы і карыстаюцца пашанай сярод насельніцтва.

А вось некалькі прыкладаў.

Яканюк Мікалай з Дубін, сталярская майстэрня, былы вучань Мельцара Даніілы; Койла Кастусь з Дубін, муляр, вучань Путкі Францішка; Вярэмюк Валодзя з Дубін, вучань Грыгарука Уладзіміра, у мінулым годзе атрымаў дыплом майства малярства, а цяпер вучыць вучняў у сваёй майстэрні; Ніканчук Мікалай з Гайнаўкі, вул. Жаб'я, вучань Савіцкага Юзэфа, цяпер сам майстар, вучыць трох хлопцаў прафесіі столяра.

Так што няма таго дрэннага, каб на добрае не выйшла. Усіх зацікаўленых кіруем у рамесныя цэхі, якія кожнаму зацікаўленаму дадуць дакладную інфармацыю аб далейшай вучобе.

Э. Вайсковіч

ПАСТКА

Едучы дубяжынскай вуліцай у напрамку Дыдулёў, у канцы вёскі ўбачыш велізарную калдобіну ў бруку. Тут проста заламаліся трубы для сцёку вады. Спачатку нехта небяспечнае месца загарадзіў жэрдкамі з абодвух бакоў, пакідаючы толькі праезд пасярэдзіне. Ды праз нейкі час засталася толькі агароджа з аднаго боку, ды і то неасветленая ўначы. Гэта ставарае вялікую небяспеку ўсім праязджаючым машынам, асабліва матацыклам. І цікава, што ніхто не клапоціцца пра гэта...

(ус)

ВАНДАЛІЗМ

Непрыемна нават аб гэтым пісаць, але варта. Аўтобусны прыпынак каля вёскі Грабавец у Дубіцкай гміне, выглядае, як пасля нейкага бою. Сцены, даўней шкляныя, цяпер дзіравыя, іх хуліганы павыбівалі каменнем. І толькі вецер свішча кругом.

Пытае сябе чалавек, чаму такое шкодніцтва ў нас? Хто гэта робіць і каму гэта патрэбна? Варта, каб і міліцыя больш цікавілася такімі выпадкамі і прыкладна хуліганаў карала.

М. Панфілюк

...ў злеўні малака ў Орлі малачар лічыць малако за нішто, бо яно такое таннае, што некаторыя сяляне думаюць і не насіць прадаваць. Найвышэйшы працэнт малака тут 3%, а так звычайна ад 1,5% да 2% і гэтая з'ява выступае ва ўсіх сялян. Ці сапраўды ў гэтым раёне такая парода кароў, што даюць такое нізкапрацэнтнае малако?

П. Д.

Пра добрага доктара

Дарагая рэдакцыя, я хачу пусціць у „Ніву", што ніжэй напішу.

Зыгмунт Качмарчык працаваў з сваёй жонкай Дарыяй — у кабінеце ўасяродку здароўя ў Дубяжыне. Ён быў заўсёды радасны. Калі б да яго не зайшоў, ён распытае пра здароўе. Быў вельмі радасным доктарам! Напрыклад, я хадзіў да яго з сваімі зубамі. Ён лячыў вельмі прыемна. Заўсёды пытаўся мяне, як маё здароўе і ці я палюбіў гэты кабінет яго. Я на тое адказваў, што я іду ў гэты кабінет, як у родную хату і як да роднага бацькі.

Людзі яго вельмі любілі і шкадавалі яго, і рады былі, што знайшоўся такі добры доктар дадаткі. Я ў яго залячыў чатыры зубы і вельмі добра залячыў, а пяты ён мне вырваў. Прыйшоў я дадому, а радня мяне пытаецца: „Што, балеў зуб?" А я ім адказаў, што я і не чуў, калі ён вырываў. Радня дзівавалася, што такі добры дантыст трапіў у вёску.

Штораз больш людзей бывала ў доктара з хворымі зубамі, а ад яго выходзілі са здаровымі.

І цяпер усе людзі жадаюць свайму доктару здароўя і далейшай радасці, і поспехаў у працы. Так жадаюць усе, каму вылячыў зубы доктар і цяпер яны здаровымі зубамі могуць сабе есці.

Дарагая „Ніва", што я мог табе данесці пра добрага дантыста, тое данёс. Да пабачэння!

Павел Панфілюк

Вёска без солтыса

Ад канца вайны і да нядаўна (яшчэ некалькі месяцаў назад) солтысам вёскі Масева І быў Ян Карэтка з перапынкам на два гады, калі яго замяшчаў падсолтыс. У мінулым годзе на сходзе выбіралі солтыса, але надалей застаўся той самы. Некалькі месяцаў назад гміна прыслала пісьмо, каб солтыс здаў свае паперы і пячатку. І так вёска засталася без солтыса. Вядома, час гаспадароў дарагі, а тут падатак трэба везці ў гміну — 10 кіламетраў, і ўсе іншыя справы вёскі уладжваць. Але з гміны ніхто не падумае, што трэба выбраць новага солтыса ў вёсцы, або вярнуць уладу солтысу, які добрасумленна яе выконваў многія гады.

УКС

Кіньце вокам на Чаромху!

Вяртаючыся з курорту, трэба было мне перасядаць у Чаромсе і трэба было паўгадзіны чакаць поезда ў Гайнаўку.

У Чаромсе не быў я ўжо 8 гадоў. Як за гэты час змянілася асада! Пабудавалі тут людзі сотні ўласных дамоў па цэлай Чаромсе. Забудавана ўся дарога ў вёску Чаромха. Разбудаваўся пасёлак Чыгункі, пабудавана шмат дамоў вакол Насычалькі. Жывучы і бачачы штодзень усё гэта, так не заўважаеш змен, як прыезджая.

—А што больш чуваць? — пытаюся ў Міхала Внучкі, сустрэўшыся на пероне. Расказаў ён, што зрабілі многа дарог, напрыклад, асфальтавую дарогу з Кляшчэляў да граніцы, з Чаромхі-вёскі да асады Чаромха, высасфальтавалі важнейшыя вуліцы пасёлка, пабудавалі крамы, рэстаран, а найважнейшае — чыгунка пабудавала віядук, які патрэбны быў тут. — Аднаго не можам дачакацца, — прадаўжаў субяседнік, — пабудовы вакзала. Будынкі вакзала — гэта тры баракі, дзе ўмовы для працы нялёгкія.

Э. Вайсковіч

НЕ ЧАКАЛІ

У 1976 годзе былі прызнаны фінансы з нацыянальнага фонду здароўя на пабудову прадшколля ў горадзе Гайнаўка. Хоць вельмі стараліся ўлады, не ўдалося гэты аб'ект увесці ў план нейкага будаўнічага прадпрыемства. Тады гарадскія ўлады рашылі будаваць гаспадарскім спосабам — грамадскім панчынам гайнаўскіх фабрык. І мэта была дасягнута. Не прайшло і тры гады, а пабудаванае ад фундаментаў прадшколле на сто месц на пасёлку „Гайнаўка-II" стаяла гатовае. Ад месяца верасня адкрыла дзверы і прыняла дзяцей. Цяпер ужо ўсім дзецям Гайнаўкі хапае месца ў прадшколлях.

Увесь аб'ект разам з абсталяваннем каштаваў 10 мільёнаў зл. Асабліва вялікую заслугу ў рэалізацыі задання мае тут старшыня гарадской рады народовай у Гайнаўцы мгр Ян Вайцюк. Дзякуй яму за ініцыятыву і працу.

Э. Вайсковіч

Чмель вельмі карысны

Сустракаюцца, і нават часта, такія людзі (не гаворачы ўжо пра дзяцей), якія разбураюць чмяліныя гнёзды і з прыемнасцю нішчаць гэтых насякомых. Мо і не ведаюць яны, што чмель — гэта вельмі карыснае насякомае і што лік яго ў прыродзе змяншаецца. А найгоршы вораг чмяля — чалавек, які часта свядома, а часта несвядома прычыняецца да яго канчатковай гібелі.

Чмель не агрэсіўны, і, калі нават ужаліць, яд яго зусім слабы і ў месцы тым рэдка бывае пухліна.

Трэба яшчэ ведаць і тое, што толькі чмель можа апыляць канюшыну, бо нашы пчолы да гэтага непрыдатныя, за выключэннем каўказскай пчалы, але такі гатунак у нас не сустракаецца.

Так што, чытачы дарагія, беражыце чмялёў і дзесятаму гэта перадайце.

М. Панфілюк

Разбяр па дрэву

У Бельску Падляшскім, у непрыкметным драўляным доміку жыве ды працуе Вайткевіч Міхась Сільвестравіч (мал. 1). Робіць ён іканастасы, упрыгожвае архітэктурныя помнікі. Кіёты ды плашчаніцы таксама яго ж работы. Цэрквы ў Семяноўцы, Грабарцы, Зубачах ужо маюць яго іканастасы. Узоры праектуе самастойна.

Вайткевіч М. С. збірае беларускі фальклор, піша вершы. Ён вельмі добры знаўца антычнай культуры Грэцыі — разьбы па дрэву, скульптур ды дойлідства.

Інж. Б. Ф. Рудкоўскін

Ліст у рэдакцыю

ПРА МАЁ ЖЫЦЦЁ-БЫЦЦЁ

У маладыя гады мне цяжка было. І калі было цяжка, я прабавала пісаць вершы. Потым нарадзілася ў мяне шасцёра дзяцей. Найстарэйшае і наймалодшае — дзяўчынкі, пасярэдзіне чатыры сыны. Найстарэйшая дачка закончыла пачатковую школу і пайшла ў школу ў Гайнаўку. Закончыла яе і выйшла замуж. Як жа плакала я і шкадавала. То ж яна і дзеўкай не паспела быць, толькі школа і замуж. Прыехала яна з мужам першы раз у госці. Колькі ж радасці было! Ды пабылі толькі некалькі дзён і ад'ехалі. Я да іх ліст пісала і ў тым лісце вершы ім слала: „Што б вы зналі, мае дзеці, што я ў сэрцы вас нашу".

Другое дзіця — сын. Закончыў пачатковую і сярэднюю школы. Як вярнуўся з войска, пайшоў на працу. Пазнаёміўся з дзяўчынай, ажаніўся, выехалі ў Сямяцічы. Трэцяе дзіця — сын, закончыў пачатковую школу і вучыўся ў рамеснай школе ў Гайнаўцы. Пасля яе заканчэння хлопцы ехалі ў Рэшаль і ён з імі. Адтуль пайшоў у войска. З войска паехаў у Гдыню на працу. У Гдыню прыехала настаўніца з-пад Яленяй Гуры з дзецьмі на экскурсію. Пазнаёміліся з сынам. Пажаніліся. Жывуць у Боцьках. Ён робіць планы, а яна вучыць. Чацвертае дзіця — трэці сын, закончыў пачатковую школу і пайшоў у Ліпна вучыцца на механіка. Калі вярнуўся са школы, ажаніўся і жыве ў сваёй хаце ў Гайнаўцы. Чацверты сын пасля сельскагаспадарчай школы пайшоў у войска. Неяк доўга з войска лісту не прысылаў. Як жа я перажывала. Што магло стацца? А ён у войску ляжаў у шпіталі. Напісала я яму ліст у войска, а ў гэтым лісце і верш выслала. Панаракала крыху сабе: „Дзеці нашы, дзеці, як нам цяжка жыці, жэ пад старэ лята нема з кім робіті".

Апошняе дзіця — дачка закончыла пачатковую школу і паехала ў Варшаву ў мясную школу вучыцца. Там засталася і працаваць. Пазнаёмілася з хлопцам з Мілоснай і выйшла за яго замуж.

І так, усе нашы дзеці жанатыя і замужнія. Маем ужо 13 унукаў. Маё жыццё палепшылася, але здароўе пагоршала. Сваім лёсам ні з кім не падзялюся, трэба самому яго перажываць.

Напісала **Тацццяна Пракапюк**, вёска Трывежа

Каму спатрэбілася?

Прайшоў год часу, як на чыгуначным прыпынку ў Падбеллі быў аддадзены ў карыстанне новы перон. Добры перон, выламаны бетоннымі плітамі і забяспечаны ад Дубяжына жалезным бар'ерам. І вось бачым, як жалезныя трубы бар'ера пачалі знікаць. Ужо не хапае больш, як дзесяць штук (па два метры кожная). Каму яны спатрэбіліся? Аж сорамна пісаць аб такіх з'явах. Гэта ж яўная зладзейства і знішчэнне грамадскай маёмасці. Ці ж ніхто не прыкмеціў гэтага? А маўчаць, быццам вады ў рот набраўшы. Няўжо ж падарожныя можа абыякава глядзець на такія справы? Абыякавасць запанавала. А ДРКП у Беластоку пасрэдствам сваіх працаўнікоў, адказных за ахову чыгуначнай маёмасці на станцыях і прыпынках, няхай паспрабуе забяспечыць бар'ер ад цалкавітага знішчэння.

(ус)

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

У вёсцы Крывец, Нараўскай гміны, згарэла драўляная клуня разам з плёнамі і драўляны хлеў. 5-гадовыя дзеці распалілі вогнішча каля клуні.

13 верасня пасля поўдня ў Беластоку на вул. Лясной здарыўся трагічны выпадак. У выніку пажару ад чаду памерла двое малых дзяцей — 3-гадовая Марта і 2-гадовы Марыюш. Як інфармуе міліцыя, прычына пажару — гульня дзяцей з запалкамі.

А ў вёсцы Койлы гм. Чыжы па прычыне дрэннай электраправодкі згарэла ўсё ў хаце.

Імпартгумар

ХОД КАНЁМ

Вось, нарэшце, і база „Сельгастэхнікі“. Выскакваю з машыны і спяшаюся да загадчыка.

Выказаў сваю просьбу наконт запасных частак. А загадчык мне — амаль ласкава:

— Такіх, мілы ты мой чалавек, у нас даўно няма, фонды выбраны.

А мне аж холадна стала. Як жа, думаю, быць — у такую гарачую пару машыны прастойваюць. І раптам смелая думка ў галаву цюкнула. Я гавару загадчыку:

— Прывітанне вам, Лявон Спірыдонавіч, ад Івана Сафронавіча, — і кладу сваю заяўку на стол. — Прасіў спытаць, чаму не званіце яму, у госці запрашае...

— Дзякую! Ну, а як ён там маецца?..

— Лепш жадаць не трэба. Кватэру нядаўна новую атрымаў, машыну „Жыгулі“ прыдбаў, пчолкамі абзавёўся. Восенню свежы мядок будзе.

— Шанцуе чалавеку... А я вось марнею ў гэтым кабінеце, вораграў нажываю. Сябру паклон, браток, вязі, жонцы яго таксама...

Гаворачы гэта, ён чыркнуў на паперцы „выдаць“. Неяк так весела глянуў на мяне, заўсміхаўся, відаць, пагаварыць пра тое-сёе захацелася. Ашалелы ад шчасця, выхопліваю з рук заяўку і спяшаюся хутчэй за дзверы. Галоўнае зараз, каб не хутка адумаўся загадчык, не спытаў што-небудзь пра тое. чаго я не ведаю...

Віктар Горбач

КОНКУРС

Аб'яўлен быў у лесе конкурс песні.
— У хор прымаюць! — чутку тут разнеслі.
Зляцеліся Сініцы, і Стрыжы,
І Вераб'і, і Галкі, і Чыжы.

Вароны каркалі і зграяю ляталі,
Сарокі, як трашчоткі, стракаталі,
І Зяблік прыляцеў туды, і Драч.
Журы ўзначаліў сам Крумкач.

На конкурс прыляцеў здалёк Салоўка.
Крумкач пракаркаў: — Быццам ты і лоўкі,
Але зусім няважны выгляд маеш.
Паслухаем, ці хораша спяваеш.

А ці высокага ты варты звання —
Закрытае рашыць галасаванне.
Калі падымуць за цябе хвасты —
У хор тады прыняты будзеш ты.

Спявалі ўсе, камісія сачыла,
У хор „славутых“ птушак залічыла,
Хоць як хто песню ні спяваў сваю,
Была адмова толькі Салаўю.

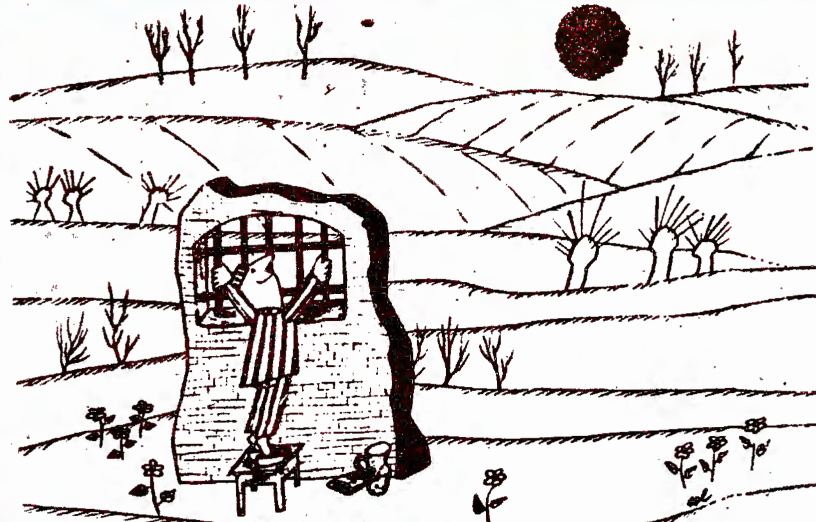
— У хор да нас зусім не падыходзіш:
Званчэй за ўсіх ты песенькі выводзіш.
У спевах тваіх мала прастаты,
Бяда, што надта галасісты ты...

Мікола Вяршынін

Біў посуд, але шчасце да яго не прыходзіла.

НІЎКА

НАВОШТА?

— Кастусь, чаму гэта Васіль да цябе перастаў хадзіць? — пытае жонка.

— А навошта? Ён кінуў піць.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Даведаўшыся, што яго субяседнік працуе катам, малады чалавек сказаў:

— Няўжо вам не сорамна займацца такой работай?

— А што ж рабіць? — уздыхнуў кат. — Усім трэба жыць...

*

— Ты хворы?

— У мяне афрыканскі грып.

— Афрыканскі? Колькі ж ты заплаціў тамажанны пошліны?

*

Два грабежнікі ў магазіне набіваюць чамаданы мужчынскімі касцюмамі.

— Жак, глядзі, — гаворыць адзін, — за гэты касцюм яны дзяруць пяцьсот франкаў! Гэта ж сапраўдны грабеж!

ГУМАР З БАРАДОЮ

ХТО ЧАГО ВАРТЫ

Мікола Хвастун вельмі любіў выхваляцца перад суседзямі. Аднаго разу ён і кажа да суседа:

— Вось, братка, я цябе патрапіў бы сто разоў на дзень прадаць.

— Нічога дзіўнага, — адказвае сусед. — відаць, я нечага варты. А цябе вось дык, пэўна, ніводнага разу не прадаў бы, хоць бы і сто разоў хадзіў на кірмаш.

— Я думаў, што гэта ў мяне запальнічка...

АДНО СЛОВА

Ён: — Ёсць адно слова, якое зробіць мяне найшчаслівейшым чалавекам на свеце. Ты пойдзеш за мяне замуж?

Яна: — Не!

Ён: — Вось яно, гэтае слова!

НЕ БАЛЕЛА

З кабінета зубнога лекара выходзіць Міколка і плача.

Бабуля, якая чакае сваёй чаргі, пытае:

— Хлопчык, няўжо так балела?

— Ды не балела. Але калі б і вас трое трымалі, дык вы яшчэ б не так плакалі.

МАРАЛЬНЫ

Малочнік: — Ты даліваў сёння ваду ў малако?

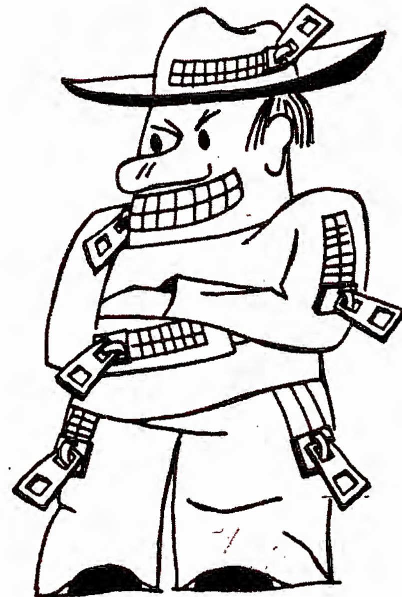
Новы памочнік: — Так.

Малочнік: — Ці ж ты не ведаеш, што гэта амаральна?

Памочнік: — Так, але вы ж самі сказалі...

Малочнік: — Я сказаў табе, што трэба спачатку наліць у бідон вады, а потым ужо дабаўляць туды малако. Тады мы з чыстым сумленнем можам гаварыць, што не разбаўляем малако вадой.

МОДА

Made in Zadrypanka

ІСТОТНАЕ ПЫТАННЕ

Гутараць дзве задрыпанкі:

— Ты ведаеш, я схудла на пяць кілаграмаў!

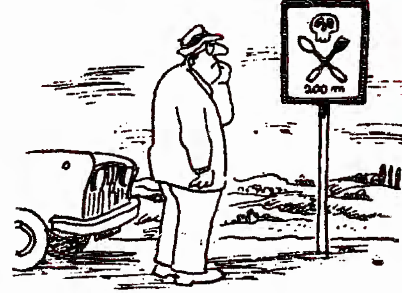
— А ты важылася з касметычкай ці без?

НІХТО НЕ ЗВАЛІЎСЯ

У час падарожжа ў гарах турыст, заглядаючы ў прорву, кажа праваднiку:

— Мне здаецца, што трэба было б тут паставіць таблічку, якая папярэджвала б аб небяспецы.

— Ды таблічка тут была, — адказвае праваднік. — Але на працягу апошніх двух гадоў ніхто не зваліўся, таму яе і знялі.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Валянціны Леанчук з Залешан і Галены Яканюк з Барысаўкі змяшчаем песню

NIEBIESKA CHUSTECZKA

Słowa: Artur Tur
Muzyka: Jerzy Petersburski

Mała niebieska chusteczka,
Ta, którą noszę od lat,
Moja niebieska mała chusteczka
Mgłą przesłoniła mi świat.

Czy tu, czy tam
Stale przy sobie ją mam,
Bo tę niebieską małą chusteczkę
Tyś ofiarował mi sam.

Mała niebieska chusteczka
Mokra już była od łez,
Kiedyś na wojnę z mego miasteczka
Odjeżdżał na świata kres.

Czy tu, czy tam
Stale przy sobie ją mam,
Bo tę niebieską małą chusteczkę
Tyś ofiarował mi sam.

Nie trzeba wracać do wspomnień
Ból serca ukoi czas,
Naszej gorącej miłości płomień
Dawno na zawsze już zgasł.

Czy tu, czy tam
Po świecię błąkasz się sam,
A ja po tobie małą chusteczkę,
Jedną pamiątkę dziś mam.

З „Весніка Задрыпоніі“

З СУДОВАЙ ЗАЛЫ

На шлюбаразводным працэсе гр. А. Панфілевіч на пытанне, чаму ён хоча развесціся з жонкай, адказаў, што пакахаў прыроду.

ПЫТАННЕ НАЧАЛЬНІКА

Якія могуць быць жарты, калі смех — справа сур'ёзная?

— Шукай!

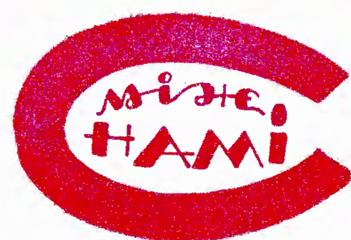
Курёзы

ІНКОГНІТА Ў СПАДНІЦЫ

У многіх краінах каля прыезджых іншаземных высокапастаўленых гасцей заўсёды таўчэцца натоўп другарадных суправаджаючых асоб. Але ў пераважнай большасці сваёй гэта асобы мужчынскага полу. А вось у ФРГ у апошнія гады парушаецца такая традыцыя. Сярод суправаджаючых часцей за ўсё сталі трапляцца жанчыны. Так, напрыклад, замежным гасцям, для якіх даюць прыёмы ўрадавыя органы ў Боне, намазоліла вочы маладая дзяўчына даволі прыкметнага і сімпатычнага выгляду, якая мае сучасную модную прычоску і адзета ў модны джынсавы касцюм. Што яна тут робіць, якую ролю выконвае, зусім не нагадваючы па ўзросту і знешняму выгляду дзяржаўнага дзеяча?

Дзяўчына не на жарт заінтрыгавала і айчынных і замежных газетных рэпарцёраў. На ўсеагульнае здзіўленне яны, нарэшце, устанавілі, што імя гэтай асобы Петра, ёй 24 гады і што гэта не хто іншы, як звычайны паліцэйскі агент-ахоўнік. Прычым яна ў дасканаласці валодае неабходнымі прыёмамі самаабароны і спартыўнай барацьбы, бо прайшла спецыяльны трохгадовы курс навучання ў паліцэйскай школе.

Мілая кампанія! Ніхто не здагадваецца, што пад сціплай джынсавай камізэлькай — жалезныя мускулы, якія здольны раскідаць гурт мужчын, паламаць сківіцы, рэбры, вывесці са стану прытомнасці. Праўда, называюць такіх жанчын-ахоўнікаў не зусім прыемна: „Гарыла“. Але справа не ў назве.

Не бі ляжачага: біць няручна...